

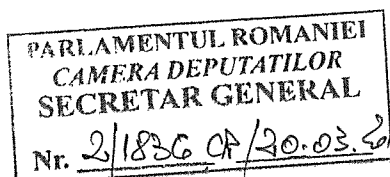
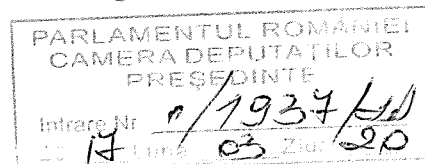
CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

Strada Lev Tolstoi nr. 22 – 24, Sector 1, cod 011948, București

Telefon: 021.30.78.818; Fax: 021.30.78.875

Internet: <http://www.curteadeconturi.ro> e-mail: rei@rcc.ro

Nr. 2360/N.V./15.03.2017

Către

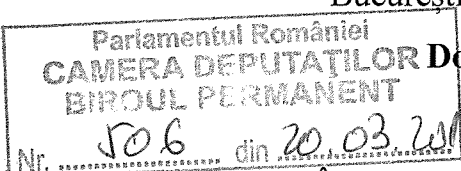
CAMERA DEPUTAȚILOR

București, Palatul Parlamentului, Strada Izvor nr. 2 - 4, Sector 5

Domnului Președinte Nicolae-Liviu DRAGNEA

SG- pt. BPCD

IST pt BP

În conformitate cu prevederile **pct. 429** din *Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități*, aprobat prin Hotărârea Plenului nr. 155/29.05.2014 și publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 547/24.07.2014, am onoarea să vă prezint, alăturat, **Sinteza Raportului de audit al performanței** privind „Crearea și funcționarea eficientă a sistemelor informatice pentru sprijinul absolvenților în găsirea locurilor de muncă”, întocmită de Curtea de Conturi a României, ca urmare a acțiunii de audit al performanței, efectuată la **Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice**, pentru perioada 2013 - 2015.

Cu deosebită stimă,

PREȘEDINTE

Nicolae VĂCĂROIU

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

Strada Lev Tolstoi nr. 22 – 24, Sector 1, cod 011948, București
Telefon: (+ 40) 21.30.78.740; Fax: (+40) 21.30.78.889
Internet: www.curteadeconturi.ro e-mail: DepartamentulIX@rcc.ro

DEPARTAMENTUL IX – Direcția 2

SINTEZA

RAPORTULUI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

*Crearea și funcționarea eficientă a sistemelor informatice
pentru sprijinul absolvenților în găsirea
locurilor de muncă*

ENTITATEA VERIFICATĂ:

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE**

**BUCUREȘTI
29 noiembrie 2016**

Cuprins

1. Introducere	4
1.1. <i>Obiectivul general și obiectivele specifice</i>	4
1.2. <i>Descrierea metodologiei și a procedurilor de audit</i>	4
2. Contextul internațional și național aplicabil învățământului superior	5
3. Context și abordare	7
3.1. <i>Piața forței de muncă la nivelul UE</i>	7
3.2. <i>Piața forței de muncă din România</i>	9
3.3. <i>Analiza sistemului de învățământ românesc prin prisma unor indicatori</i>	11
3.4. <i>Stagiile de practică – factor de stimulare a inserției absolvenților pe piața forței de muncă</i>	18
4. Sisteme informatice dezvoltate pentru sprijinul absolvenților în găsirea locurilor de muncă	19
4.1. Sisteme informatice axate pe voluntariat	19
4.1.1. Platforma „Joburi – Absolvenți” (INSERT)	19
4.1.2. Sistemul informatic integrat de management al finanțării în sistemul de învățământ superior (BDNIS)	20
4.1.3. Registrul Național al Calificărilor din învățământul superior (RNCIS)	21
4.2. Sisteme informatice bazate pe evidențe	22
4.2.1. Sistemul Informatic Registrul Matricol Unic (RMU)	22
4.2.2. Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământ superior (ANS)	23
4.2.3. Registrul Educațional Integrat (REI)	24
4.2.4. Sistemul informatic Studenți, Absolvenți și Piața Muncii (SAPM)	25
4.3. Sisteme informatice bazate pe caracterul regional al ofertei educaționale	26
4.4. Concluzia generală privind sistemele informatice dezvoltate și implementate la nivel central (MENCS și UEFISCDI)	26
5. Centrele de consiliere și orientare în carieră	27
6. Studii efectuate în România privind absolvenții învățământului universitar și integrarea acestora pe piața muncii	30
6.1. <i>Absolvenți și piața muncii</i>	30
6.2. <i>Studenți, Absolvenți și Piața muncii</i>	31
6.3. <i>Barometrul Calității Învățământului Superior din România (2010, 2011, 2015)</i>	32
6.4. <i>Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii - Proiectul DOCIS - ACPART (2010)</i>	34
6.5. <i>Inițiative ale universităților</i>	34
6.6. <i>Inițiative ale angajatorilor</i>	34

7. Studii efectuate în alte state europene privind situația absolvenților învățământului universitar.....	35
8. Concluzia generală a misiunii de audit al performanței	39
9. Măsurile luate de conducerea entității auditate în timpul misiunii de audit al performanței.....	41
10. Punctul de vedere al conducerii entității auditate cu privire la aspectele constatate în urma misiunii de audit al performanței	41

ACRONIME

ACADEMIS	Proiect strategic „Asigurarea Calității în Învățământul Superior din România în Context European. Dezvoltarea Managementului Calității Academice la Nivel de Sistem și Instituțional” derulat de ARACIS
ACROM	Asociația Consilierilor Români
ACPART	Agencia Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social
ANC	Autoritatea Națională pentru Calificări
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AJOFM	Agencia Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANS	Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământ superior
ARACIS	Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
BDNIS	Sistem informatic integrat de management al finanțării în sistemul de învățământ superior
AMIGO	Cercetare statistică asupra forței de muncă în gospodării
CCOC	Centrele de consiliere și orientare în carieră
CAEN	Clasificarea activităților din economia națională
CNFIS	Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
DECIS	Proiectul „Dezvoltarea capacității de implementare a sistemului de calificări din învățământul superior”
DOCIS	Proiectul „Dezvoltarea unui sistem operațional al calificărilor din învățământul superior din România, derulat de Consiliul Național al Calificărilor și al Formării Profesionale a Adulților”
EUROSTAT	Este organismul care se ocupă cu statistica Comisiei Europene
IIS	Instituții de învățământ superior
ISCED	Clasificarea Internațională Standard a Educației
INS	Institutul Național de Statistică
INSERT	Platforma <i>Joburi - Absolvenți</i>
INTOSAI	Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit
MENCS	Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice
PIB	Produs Intern Brut
RNCIS	Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
RMU	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
REI	Registrul Educațional Integrat
SAI	Instituție Supremă de Audit
SAPM	Sistemul informatic Studenți, Absolvenți și Piața Muncii
SIR	Sistemul informatic <i>Study in Romania</i>
SIS	Sistemul de învățământ superior
TEMPO	este o bază de date statistice care dă posibilitatea de a accesa o gamă largă de informații oferite de Institutul Național de Statistică
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UE	Uniunea Europeană
UE 28	Uniunea Europeană după aderarea Croației

1. Introducere

În cadrul Rețelei privind Auditul Strategiei Europa 2020, s-au hotărât ca SAI Ungaria, SAI Bulgaria și SAI România să desfășoare o activitate de audit în cooperare pentru mai buna utilizare a cunoștințelor comune referitor la *Bunele practici privind sistemele de urmărire a carierei absolvenților*. În acest context, Curtea de Conturi a României a efectuat misiunea de audit al performanței „*Crearea și funcționarea eficientă a sistemelor informatice pentru sprijinul absolvenților în găsirea locurilor de muncă*”.

Această misiune a acoperit perioada 01.01.2013 – 31.12.2015 și a fost efectuată în conformitate cu standardele proprii de audit ale Curții de Conturi, elaborate pe baza standardelor internaționale de audit INTOSAI.

1.1. Obiectivul general și obiectivele specifice

Obiectivul general l-a reprezentat evaluarea modului de implicare și urmărire de către minister și unitățile de învățământ superior în crearea și funcționarea eficientă a sistemelor informatice pentru sprijinul absolvenților de studii superioare în găsirea locurilor de muncă.

Obiectivele specifice s-au concretizat în:

- Evaluarea eficienței și eficacitatea proiectelor finanțate din fonduri UE cu privire la dezvoltarea sistemelor de urmărire a carierelor și detectarea deficiențelor în operarea acestor sisteme;
- Identificarea oportunităților de întărire a armoniei dintre cererea pieței forței de muncă și oferta de instruire, pentru mai buna utilizare a cunoștințelor dobândite și îmbunătățirea competitivității statelor membre UE;
- Stabilirea condițiilor pentru un sistem comun de măsurare, care să susțină operarea mai eficientă a sistemelor de gestiune a carierelor și a indicatorilor aplicabili;
- Formularea de recomandări cu scopul susținerii utilizării cunoștințelor competitive la locul instruirii.

1.2. Descrierea metodologiei și a procedurilor de audit

Echipa de audit a procedat la îmbinarea abordării pe bază de rezultate, respectiv evaluarea performanței realizate în ceea ce privește atingerea obiectivului de monitorizare a inserției absolvenților pe piața forței de muncă și de creștere a gradului de angajabilitate a acestora, cu abordarea pe bază de probleme, care pornește de la indicii privind existența unor probleme/disfuncții în ceea ce privește lipsa instrumentului coerent care să permită furnizarea informațiilor detaliate cu privire la inserția absolvenților pe piața forței de muncă, precum și analizarea cauzelor apariției acestora.

Procedurile de audit utilizate au fost cele caracteristice auditului performanței, respectiv:

- ✚ proceduri de audit utilizate pentru obținerea probelor de audit, respectiv: observarea directă, examinarea documentelor, rezumatele, interviurile și chestionarele;
- ✚ proceduri analitice de audit, cantitative și calitative, utilizate pentru analiza probelor de audit, prin care se explică ceea ce s-a constatat și se stabilește legătura dintre cauză și efect: analiza comparativă (Benchmarking), analiza nivelului de îndeplinire a obiectivelor, analiza cost - beneficiu, analiza cost – eficacitate, etc.

2. Contextul internațional și național aplicabil învățământului superior

→ La nivelul UE, politica de ocupare este parte integrantă din ansamblul de politici complementare care au evoluat continuu odată cu modelele de dezvoltare socio - economică.

Europa 2020 reprezintă un document strategic al Uniunii Europene, cu privire la domeniul economic și social, în contextul modelului european al economiei sociale de piață, document care proiectează direcțiile fundamentale de dezvoltare economică și socială ale Uniunii Europene în secolul XXI. *Strategia Europa 2020* conține țintele fundamentale pe care Uniunea Europeană își propune să le atingă, în domeniul economic și social, la orizontul anului 2020 și este continuatoarea *Agendei Lisabona 2010*, care a funcționat, cu același scop, pentru perioada 2000 - 2010.

Măsurile de reformă identificate pentru creșterea ratei de ocupare au fost definite ca fiind:

- Reformarea cadrului legal privind stimularea ocupării forței de muncă și formare profesională continuă;
- Proiectarea și implementarea instrumentelor relevante în domeniul calificării;
- Definitivarea Cadrului Național al Calificărilor;
- Revizuirea Clasificării Ocupațiilor din România;
- Elaborarea analizelor ocupaționale, standardelor și calificărilor;
- Realizarea studiilor privind corespondența dintre calificările oferite de sistemul educațional și cerințele pieței muncii;
- Elaborarea de proiecții ale evoluțiilor pe piața muncii și de anticipare a necesarului de calificări;
- Managementul migrației forței de muncă (adoptarea unei legislații adecvate care să răspundă priorităților de pe piața muncii).

→ În Uniunea Europeană, piața forței de muncă reprezintă o problemă transfrontalieră, care rezultă din aplicarea principiului liberei circulații a forței de muncă. Pentru o economie competitivă, este esențial să se analizeze dacă învățământul superior pregătește profesioniști apti să contribuie la creșterea competitivității în Europa. **Totodată, pentru competitivitatea economică în interiorul UE este crucial unde și cum sunt utilizate cunoștințele obținute în cadrul învățământului superior, respectiv în țara în care acestea au fost obținute sau în altă țară.**

→ MENCS a beneficiat de mai multe proiecte finanțate din Fondul Social European - Dezvoltarea Resurselor Umane/Dezvoltarea Capacității Administrative, care au vizat elaborarea de studii privind inserția absolvenților de învățământ superior pe piața muncii și de instrumente (metodologii, analize) de monitorizare a inserției.

→ Mai multe universități au beneficiat de proiecte finanțate din fonduri europene pentru teme ce vizează corelarea învățământului cu cerințele pieței muncii.

→ Cercetările în domeniul corelării sistemului de învățământ superior cu nevoile pieței muncii au vizat numai aspectul previzional. **La nivelul MENCS nu există un sistem de urmărire a carierei profesionale a absolvenților de învățământ superior.** Mai mult de atât, deși se cunoaște că pentru absolvenții anumitor facultăți cererea pe piața internă este restrânsă, totuși aceste facultăți funcționează, deoarece ele au un prestigiu internațional, iar absolvenții își găsesc, cu relativă ușurință, posturi de specialitate în străinătate, cu efect de antrenare pozitivă în economia națională.

→ În *Raportul Băncii Mondiale* din 12.05.2011, referitor la evaluarea funcțională a învățământului superior din România, sunt recomandate mai multe măsuri ce au ca obiectiv corelarea învățământului superior cu cerințele pieței muncii. Instituțiile responsabile pentru implementarea acestor măsuri, nominalizate în Raport, sunt: ministerul coordonator, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării și instituțiile de învățământ superior.

→ Universitățile trebuie să fie strâns ancorate în realitățile socio - economice, astfel încât studenții să fie formați în concordanță cu cerințele pieței muncii. Această prioritate la nivel European este subliniată și de Recomandarea Rec (2007) 6 Comitetului de miniștri către statele membre, cu privire la responsabilitatea publică a educației universitare și cercetării, pregătită de Steering Committee for Higher Education (CDES), care subliniază patru scopuri esențiale ale învățământului superior:

- pregătirea în vederea ocupării sustenabile a forței de muncă;
- pregătirea pentru viață, ca cetățeni activi în societățile democratice;
- dezvoltare personală;
- dezvoltarea și menținerea, prin intermediul studiului, învățării, cercetării a unei baze de cunoaștere avansate.

Legătura universităților cu mediul socio - economic se asigură dintr-o perspectivă multiplă, respectiv:

- din **perspectiva asistenței acordate studenților în dezvoltarea carierei profesionale** (legături de parteneriat cu entități din mediul socio - economic, structuri de asistență în dezvoltarea carierei profesionale, organizații alumni, asistență în carieră după absolvire);

- din **perspectiva întăririi parteneriatelor cu mediul socio - economic** (proiecte comune cu mediul de afaceri, includerea unor reprezentanți din mediul socio - economic în senatele și structurile de coordonare ale programelor de studii universitare);

- din **perspectiva implicării universităților și/sau reprezentanților acestora în structuri ale democrației reprezentative generale** (comisii de învățământ ale parlamentului, organisme naționale cu funcții specifice legate de demersul academic: strategie, calitate, finanțare, cercetare, calificări).

În pofida progresului înregistrat în relația instituțiilor de învățământ superior cu mediul socio - economic, studiile și discuțiile cu reprezentanții angajatorilor arată că aceștia sunt în continuare nemulțumiți de ponderea activităților practice în planurile de învățământ, precum și de activitățile practice desfășurate de studenți, dar în același timp demonstrează și o oarecare reținere a acestora de a primi mai mulți studenți în practică sau de a aloca mai mult timp din partea angajaților în a susține procesele de învățare practică ale studenților. Este încurajator faptul că, în conformitate cu cerințele legislative, universitățile au implicat reprezentanți ai mediului de afaceri în activitățile instituțiilor de învățământ superior, de la comisii de curriculum, la acelea privind evaluarea și asigurarea calității, fapt ce se concretizează în multe activități comune în procesele educaționale și de cercetare. În acest sens, se pot ameliora diferențele de percepții dintre actorii din mediul socio - economic și cei din mediul universitar. Efortul universităților de a articula pregătirea studenților cu o experiență practică adecvată domeniului de formare a acestora se concretizează în programe de practică și internship. În acest sens, conform datelor raportate către Banca Mondială la sfârșitul anului 2014, au fost înregistrate 6161 de acorduri pentru desfășurarea de stagii de practică și internship, 6550 teme de licență solicitate de către angajatori și 100 de asociații ALUMNI active în universități.

Pentru a avea „*universități competitive pentru piața muncii*” va trebui ca acestea să încerce să reacționeze mai repede la schimbările sociale și economice, să-și organizeze programele de studii cât mai apropiat de nevoile naționale și europene.

Pentru aceasta ar fi foarte util ca instituțiile de învățământ superior să dea mai multă importanță activităților de colectare și de centralizare a datelor referitoare la integrarea absolvenților pe piața forței de muncă, a analizei parteneriatelor posibile sau a nevoilor de forță de muncă pe diferite domenii, urmărind obținerea unor răspunsuri viabile la următoarele întrebări:

- Ce se petrece cu absolvenții după finalizarea studiilor?
- În ce măsură folosesc pe piața muncii achizițiile din facultate?
- Sunt banii (publici și privați) cheltuiți în așa fel încât absolvenții să constituie o resursă umană care să pună în mișcare o economie de calitate?

3. Context și abordare

Piața forței de muncă poate fi caracterizată prin următorii indicatori:

- Rata șomajului
- Rata șomajului în rândul tinerilor (15 - 24 ani)
- Rata șomajului în rândul tinerilor cu studii superioare

3.1. Piața forței de muncă la nivelul UE

La nivelul statelor membre ale Uniunii Europene există o variație destul de ridicată în ceea ce privește indicatorii menționați mai sus, astfel:

Tabelul nr. 1 - Rata șomajului la nivelul UE, perioada 2010 – 2014

%

Nr. crt.	Tara	2010			2011			2012			2013			2014		
		A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
	Media UE (28 țări)	9,6	21,4	4,9	9,7	21,7	5,1	10,5	23,3	5,6	10,9	23,7	5,9	10,2	22,2	5,7
1	România	7,0	22,1	3,7	7,2	23,9	3,6	6,8	22,6	4,1	7,1	23,7	4,3	6,8	24	4,7
2	Belgia	8,3	22,4	4	7,2	18,7	3,4	7,6	19,8	3,4	8,4	23,7	4,3	8,5	23,2	4,2
3	Bulgaria	10,3	21,8	4,3	11,3	25	4,8	12,3	28,1	5,6	13	28,4	6,1	11,4	23,8	5
4	Cehia	7,3	18,3	2,5	6,7	18,1	2,6	7,0	19,5	2,6	7,0	18,9	2,5	6,1	15,9	2,6
5	Danemarca	7,5	13,9	4,6	7,6	14,2	5	7,5	14,1	4,7	7,0	13	4,6	6,6	12,6	4,5
6	Germania	7,0	9,8	3,1	5,8	8,5	2,4	5,4	8	2,3	5,2	7,8	2,4	5,0	7,7	2,5
7	Estonia	16,7	32,9	9,2	12,3	22,4	7,9	10	20,9	5,9	8,6	18,7	5,4	7,4	15	4,7
8	Irlanda	13,9	27,6	7	14,7	29,1	7,2	14,7	30,4	7	13,1	26,8	6,7	11,3	23,9	6,1
9	Grecia	12,7	33	8,8	17,9	44,7	13	24,5	55,3	17,1	27,5	58,3	19,4	26,5	52,4	19,1
10	Spania	19,9	41,5	10,4	21,4	46,2	11,5	24,8	52,9	13,9	26,1	55,5	14,9	24,5	53,2	13,8
11	Franța	9,3	23,3	4,9	9,1	22,6	4,9	9,8	24,4	5,1	10,3	24,8	5,3	10,3	24	5,8
12	Croația	11,7	32,4	7,9	13,7	36,7	8,3	16	42,1	9,9	17,3	50	10,1	17,3	45,5	9
13	Italia	8,4	27,9	5,5	8,4	29,2	5,1	10,7	35,3	6,3	12,1	40	6,9	12,7	42,7	7,6
14	Cipru	6,3	16,6	4,6	7,9	22,4	5,8	11,9	27,7	8,7	15,9	38,9	10,9	16,1	36	10,8
15	Letonia	19,5	36,2	10,2	16,2	31	6,9	15,0	28,5	6,2	11,9	23,2	5,5	10,8	19,6	5,1
16	Lituania	17,8	35,7	6,8	15,4	32,6	5,6	13,4	26,7	4,8	11,8	21,9	4,4	10,7	19,3	3,7
17	Luxemburg	4,6	15,8	3,6	4,8	16,4	3,5	5,1	18	3,4	5,9	16,9	3,7	6,0	22	3,6
18	Ungaria	11,2	26,4	4	11,0	26	3,8	11,0	28,2	4	10,2	26,6	3,5	7,7	20,4	2,7
19	Malta	6,9	13,2	Na	6,4	13,3	Na	6,3	14,1	1,7	6,4	13	1,9	5,9	11,8	2,4
20	Olanda	5,0	11,1	2,7	5,0	10	3	5,8	11,7	3,2	7,3	13,2	3,9	7,4	12,7	3,9
21	Austria	4,8	9,5	2,4	4,6	8,9	2,5	4,9	9,4	2,3	5,4	9,7	3,4	5,6	10,3	3,7
22	Polonia	9,7	23,7	4,2	9,7	25,8	4,4	10,1	26,5	4,9	10,3	27,3	5	9,0	23,9	4,1
23	Portugalia	12,0	28,2	6,1	12,9	30,2	7,8	15,8	38	10,2	16,4	38,7	11,4	14,1	34,7	8,9
24	Slovenia	7,3	14,7	4,1	8,2	15,7	4,7	8,9	26,6	5,8	10,1	21,6	5,8	9,7	20,2	6,1
25	Slovacia	14,5	33,9	4,9	13,7	33,7	5,3	14,0	34	6	14,2	33,7	6,5	13,2	29,7	5,8
26	Finlanda	8,4	21,4	4,4	7,8	20,1	4	7,7	19	3,9	8,2	19,9	4,5	8,7	20,5	5,1

27	Suedia	8,6	24,8	4,5	7,8	22,8	4,1	8,0	23,7	4	8,0	23,6	4	7,9	22,9	4
28	Marea Britanie	7,8	19,9	3,4	8,1	21,3	3,7	7,9	21,2	3,7	7,6	20,7	3,2	6,1	16,9	2,7

Sursa: EUROSTAT

A – Rata șomajului

B – Rata șomajului în rândul tinerilor (15 -24 ani)

C – Rata șomajului în rândul tinerilor cu studii superioare

Analiza indicatorilor pentru intervalul 2010 - 2014 evidențiază faptul că la nivelul Uniunii Europene, Spania și Grecia înregistrează cele mai ridicate procente, în timp ce cele mai mici medii sunt înregistrate în cazul Austriei, Luxemburgului și Germaniei.

În 2014 comparativ cu 2010, se înregistrează creșteri semnificative ale ratei șomajului în cazul a două țări: Cipru și Grecia, în timp ce aceasta a scăzut semnificativ în cazul Estoniei, Letoniei și Lituaniei.

- Un alt indicator util în analiza dinamicii pieței forței de muncă în rândul tinerilor este **rata de angajare a absolvenților recenti**. Aceasta este calculată ca procentul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, care sunt angajate, au ca ultima școală absolvită cel puțin liceul (ISCED 3), nu au participat la programe de instruire sau formare în ultimele 4 săptămâni și pentru care au trecut unul, doi sau trei ani de la absolvirea ultimei școli. Astfel, acest indicator ne oferă o măsură a gradului în care un absolvent de studii liceale, post - liceale sau universitare reușește să se integreze pe piața muncii în primii ani de după finalizarea studiilor. În cazul României, observăm că rata de angajare pentru perioada 2010 - 2014 se situează sub media la nivelul Uniunii Europene, ceea ce se corelează cu ratele în general mai ridicate ale șomajului în rândul tinerilor pentru România comparativ cu media UE 28 pentru perioada analizată.

Tabelul nr. 2 - Rata de angajare a absolvenților recenti la nivelul UE, perioada 2010 – 2014 %

Nr. crt.	Tara	2010	2011	2012	2013	2014
	Media UE (28 țări)	77,4	77,1	75,9	75,5	76,1
1	România	71,2	70,8	70,2	67,2	66,2
2	Belgia	81,3	80,8	80,9	79,1	79
3	Bulgaria	68,7	59,2	67,3	67,7	65,4
4	Cehia	81,3	80,7	82,3	80,4	81,3
5	Danemarca	83,5	83	84,1	81,9	83,8
6	Germania	86,1	88,3	88,9	89,7	90
7	Estonia	64,5	75,1	74,9	76,8	81
8	Irlanda	71	70,9	69,3	73	73,9
9	Grecia	58,6	50,4	43	40	44,3
10	Spania	70,6	67,1	63,6	59,9	65,1
11	Franța	77,6	77,6	76,5	76,9	75,4
12	Croația	71,6	62,7	60,2	53,8	62
13	Italia	57,8	57,7	54,1	48,5	45
14	Cipru	78,4	72,5	73	62,1	68,7
15	Letonia	63,4	71,6	74,3	78,2	77
16	Lituania	73,7	69,5	75,6	75,5	80,7
17	Luxemburg	89,5	86,1	84,6	79,1	83,8
18	Ungaria	73,8	73,4	73,3	74,2	78,5
19	Malta	92,9	91,4	92,4	92,1	91,7

20	Olanda	92,6	92,2	89,3	87,1	87,3
21	Austria	88	90,5	90,6	89,7	87,2
22	Polonia	76,3	75,3	73,3	73,2	75,6
23	Portugalia	80,6	75,8	67,5	67,8	69,4
24	Slovenia	80,7	76	73,2	73,8	70,1
25	Slovacia	69,4	70,1	68,6	70,3	72,7
26	Finlanda	79,7	78,4	80,7	79,8	77
27	Suedia	83	84,6	83,2	84,9	85
28	Marea Britanie	81,3	81	81,5	83,8	83,2

Sursa: EUROSTAT

Se observă faptul că la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene, exceptând Grecia, media ratei de angajare a absolvenților recentți pentru intervalul 2010 - 2014 este de peste 50%. Cele mai mari medii se înregistrează în Malta, Olanda, Austria, Germania, Luxemburg, Suedia, Danemarca, Marea Britanie, Cehia, Belgia, Finlanda și Franța. Acestea sunt de altfel și țările care înregistrează valori peste media EU 28 de 76,4%. La nivelul UE 28, în 2014 comparativ cu 2010, variații pozitive semnificative ale ratei șomajului se înregistrează în Estonia și Letonia, în timp ce variații negative semnificative se înregistrează în 6 țări: Cipru, Slovenia, Croația, Portugalia, Italia și Grecia.

3.2. Piața forței de muncă din România

- În perioada 2010 - 2015 populația activă a României se menține în jurul valorii de 8.500.000 persoane dar numărul persoanelor active cu studii superioare a înregistrat o creștere ușoară, astfel:

Tabelul nr. 3 - Populația activă din România, perioada 2010 - 2015

Indicator/an	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populația activă	8.712.829	8.528.149	8.605.052	8.549.132	8.613.735	8.535.386
Populația activă cu studii superioare		1.475.785	1.527.412	1.560.263	1.588.588	1.724.319
		17,3%	17,75%	18,25%	18,44%	20,20%

Sursa: Institutul Național de Statistică

- Indicatorul cel mai relevant pentru caracterizarea unei piețe a forței de muncă este, așa cum s-a evidențiat și mai sus, rata șomajului.

Indicatorul are o variabilitate destul de ridicată așa cum se poate observa și din tabelul următor:

Tabelul nr. 4 - Rata șomajului din România, perioada 2010 - 2015

%

Nr. crt.	Regiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	ROMÂNIA	7,0	7,2	6,8	7,1	6,8	6,5
1	Regiunea NORD - VEST	5,9	4,4	4,4	4,1	3,8	3,4
2	Regiunea CENTRU	8	6,1	6,2	6,3	5,5	4,7
3	Regiunea NORD - EST	7,8	5,8	6	6,6	6,6	6,3
4	Regiunea SUD - EST	8,1	6,1	6,4	6,7	6,9	6,6
5	Regiunea SUD - MUNTENIA	8,8	6,5	6,9	7,5	7,3	6,6

6	Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	2,4	2	2	2	1,9	1,8
7	Regiunea SUD - VEST OLTENIA	9,2	7,7	8,2	8,7	8,2	8,2
8	Regiunea VEST	5,9	3,7	3,9	4	3,4	3

Sursa: Institutul Național de Statistică

Se poate observa faptul că, în cazul tuturor regiunilor, rata șomajului, în perioada analizată, a înregistrat scăderi importante. Limitele intervalului sunt înregistrate, pe toată perioada analizată, la nivelul Regiunii București – ILFOV (valoarea minimă) și Regiunea SUD – VEST OLTENIA (valoarea maximă).

- Referitor la structura șomajului după nivelul de instruire, șomerii fără studii și cei cu nivel de instruire primar, gimnazial și profesional au ponderea cea mai mare în totalul șomerilor înregistrați în evidențele ANOFM. La polul opus se află șomerii cu studii universitare, astfel:

Tabelul nr. 5 - Structura șomajului în România după nivel de educație, perioada 2012 - 2016 (septembrie) %

Nivel de instruire/an	2012	2013	2014	2015	2016 (septembrie)
Universitar	7,53	7,13	6,05	5,06	7
Liceal	22,31	23,39	19,24	18,3	18
Primar, gimnazial, profesional	70,16	69,49	74,71	76,92	75

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

- Pentru segmentul de populație cu vârsta între 15 - 24 de ani, un indicator ce surprinde dinamica privind accesul pe piața forței de muncă la nivel regional este rata de activitate. Acesta reprezintă ponderea populației active dintr-un segment de vârstă (în cazul nostru 15 - 24 de ani) în totalul populației din același segment de vârstă. Printre regiunile cu cele mai mici rate de activitate regăsim o parte dintre regiunile cu cele mai mici rate ale șomajului, în special regiunea București - Ilfov și regiunea Vest. Astfel, pentru aceste două regiuni, datele indică existența unui număr mai mare de tineri care adoptă o strategie ce presupune amânarea intrării pe piața muncii până în momentul finalizării studiilor universitare, cu scopul ca, ulterior, să fie expuși într-o mai mică măsură riscurilor asociate șomajului

Tabelul nr. 6 - Rata de activitate pe regiuni, perioada 2010 – 2014 %

Nr. crt.	Regiunea	2010	2011	2012	2013	2014
	ROMÂNIA	31,2	30,7	30,5	30,1	29,6
1	Regiunea NORD - VEST	30,9	28,3	26,8	29	29
2	Regiunea CENTRU	28,7	28	27,9	27	27,9
3	Regiunea NORD - EST	36,3	34,7	32,1	33,3	33,4
4	Regiunea SUD - EST	31,6	29,8	31,3	30,1	30,2
5	Regiunea SUD - MUNTENIA	35,2	34,5	35,5	35,1	34
6	Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	26,6	30,3	30	28,6	26,3
7	Regiunea SUD - VEST OLTENIA	31,3	29,4	30,1	29,8	30,2
8	Regiunea VEST	24,1	27,3	28,8	23,4	20

Sursa: Institutul Național de Statistică

3.3. Analiza sistemului de învățământ românesc prin prisma unor indicatori

- **Infrastructura și resursa umană**

După implementarea sistemului Bologna (2005 - 2006), în România, existau 107 instituții de învățământ superior, înregistrându-se un echilibru în ceea ce privește forma de proprietate a acestora, echilibru menținut până în prezent, astfel:

Tabelul nr. 7 - Rețeaua instituțiilor de învățământ superior din România

An universitar	Instituții de învățământ			Facultăți		
	Total	De stat	Particular	Total	De stat	Particular
2009/2010	108	56	52	624	417	207
2010/2011	108	56	52	629	422	207
2011/2012	108	57	51	614	410	204
2012/2013	107	56	51	596	405	191
2013/2014	103	56	47	590	405	185
2014/2015	101	55	46	583	403	180

Sursa: Raport privind Starea învățământului superior din România, 2015

Cele mai multe instituții de învățământ superior își au sediul în marile centre universitare din țară: în municipiul București se află 33 universități/158 facultăți, în Cluj - Napoca 10 universități/52 facultăți, în Iași 10 universități/48 facultăți și în Timișoara 8 universități/42 facultăți. Distribuția teritorială a rețelei universităților private, urmărește aceeași repartitie cu cea din sectorul public, concentrându-se în aceleași centre universitare cu cele publice. Astfel, în municipiul București, în anul analizat, funcționau 16 universități particulare, în Iași 5 universități, 4 în Cluj - Napoca și 4 în Timișoara.

- **Oferta educațională**

Potrivit Hotărârii de Guvern 580/2014 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2014/2015, oferta educațională a SIS din România este structurată pe 6 domenii fundamentale, în care există 32 de ramuri de știință, care formează 86 de domenii de licență, unde se regăsesc 379 de specializări/programe de studii. Această structură va trebui să fie modificată, astfel încât să se asigure alinierea la ISCED 2013, care este structurat pe 10 domenii de studii și 109 domenii de licență.

Din punct de vedere al complexității universităților, acestea se clasifică astfel:

Tabelul nr. 8 - Complexitatea universităților după numărul domeniilor organizate

Tip universitate	Universitate de stat	Universități particulare	Total instituții
Total, din care:	55	37	92
Cu 6 domenii	12	2	14
Cu 5 domenii	6	0	6
Cu 4 domenii	4	4	8
Cu 3 domenii	3	1	4
Cu 2 domenii	9	10	19
Cu 1 domeniu	21	20	41

Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Din cele 92 de instituții acreditate, 14 au toate cele 6 domenii fundamentale, din care 2 sunt instituții particulare. Cele mai multe dintre universități au un singur domeniu (41 de instituții, din care 21 sunt de stat).

• **Oferta de școlarizare**

Oferta de școlarizare este publicată anual în Hotărârea Guvernului prin care se aprobă Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar, pentru fiecare universitate, nefiind agregată per total cu privire la domenii și programe de studii la nivel național.

În funcție de domeniile în care se organizează programe de studii, la nivelul anului 2014, o clasificare a acestora se prezintă astfel:

Tabelul nr. 9 - Distribuția universităților pe domenii fundamentale și forme de proprietate

Domeniul fundamental	Total, din care:	Universități de stat	Universități particulare
Științe sociale	63	30	33
Științe umaniste și arte	48	34	14
Științe ingineresti	41	35	6
Matematica și științe ale naturii	32	23	9
Științe biologice și biomedicale	29	25	4
Știința sportului și Educației Fizice	24	19	5

Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

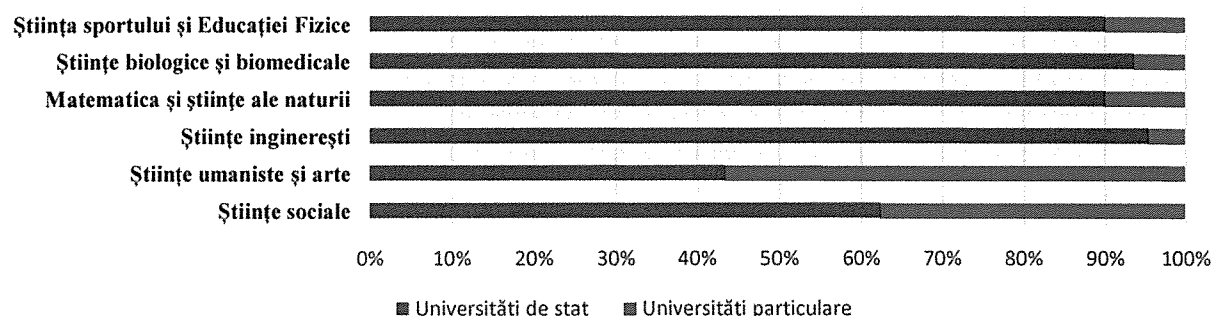
În ce privește numărul maxim de studenți ce puteau fi școlarizați, ierarhia se modifică ușor, astfel:

Tabelul nr. 10 - Număr maxim de studenți ce puteau fi școlarizați, pe domenii fundamentale și forme de proprietate

Domeniul fundamental	Total, din care	Universități de stat	Universități particulare
Științe sociale	99965	62450	37515
Științe umaniste și arte	23665	20940	27256
Științe ingineresti	53693	51263	2430
Matematica și științe ale naturii	18192	16382	1810
Științe biologice și biomedicale	15300	14320	980
Știința sportului și Educației Fizice	3737	925	4662
Total	169092	46385	215477

Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Grafic, situația se prezintă astfel:

Graficul nr. 1 - Numărul de studenți ce puteau fi școlarizați în anul universitar 2014/2015

Se observă astfel, orientarea instituțiilor de învățământ superior particulare către domeniile fundamentale în care se organizează programele de studii care nu implică costuri ridicate.

- Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic

Rezultatele procesului de educație sunt determinate atât de dimensiunea corpului didactic, dar și de calitatea cadrelor didactice

Tabelul nr. 11 - Evoluția cadrelor didactice în instituțiile de învățământ superior din România

An universitar	Număr cadre didactice		
	Total, din care:	În universitățile de stat	În universitățile particulare
2009/2010	31103	26757	4346
2010/2011	29746	25618	4128
2011/2012	28365	24372	3993
2012/2013	27555	23805	3750
2013/2014	28211	24342	3869
2014/2015	27772	23978	2971

Sursa: INSSE, Baze de date statistice, Tempo – online, Serii de timp,
<http://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo2&lang=ro&context=25>

Raportat la numărul de studenți înmatriculați în învățământul superior acest indicator devine:

Tabelul nr. 12 - Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic

An universitar	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Nr. studenți/ cadru didactic	24,9	22,6	19,0	16,9	15,4	14,8

Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Scăderea valorii indicatorului poate fi considerată benefică, pe de o parte, din perspectiva creșterii calității învățământului superior dar poate releva o subutilizare a resurselor umane în învățământul superior.

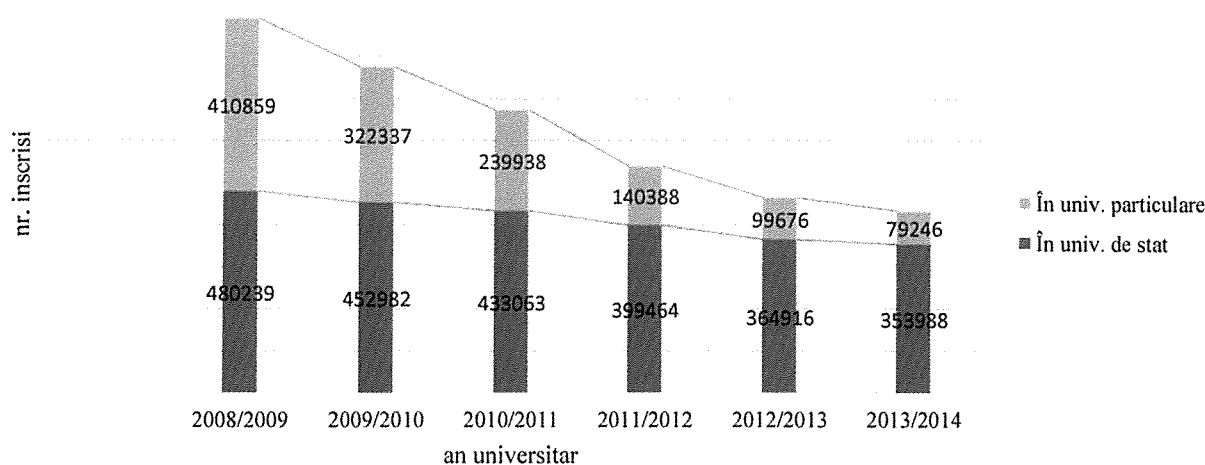
- Număr de persoane înmatriculate în învățământul superior

Tabelul nr. 13 - Numărul de înmatriculări pe forma de proprietate și forme de învățământ

An univ.	Total, din care	În univ. de stat	În univ. particulare	Forme de învățământ			
				zi	seral	Frecvența redusă	Deschis la distanță
2008/2009	891098	480239	410859	516468	1616	93842	279172
2009/2010	775319	452982	322337	562105	1626	132654	78934
2010/2011	673001	433063	239938	513491	995	94239	64276
2011/2012	539852	399464	140388	442613	592	46628	50019
2012/2013	464592	364916	99676	401099	439	26346	36708
2013/2014	433234	353988	79246	381944	260	20519	30511

Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Grafic, situația se prezintă astfel:

Graficul nr. 2 - Numărul de înmatriculări pe forma de proprietate și forme de învățământ

Scăderea numărului de înmatriculări se datorează, în mare măsură, scăderii ratei de promovabilitate a examenului de bacalaureat, astfel:

Tabelul nr. 14 Numărul de înmatriculări corelat cu rata de promovabilitate a examenului de Bacalaureat

An univ.	Total înmatriculări (nr. persoane)	Rata promovabilității examenului de Bacalaureat (%)
2008/2009	891098	92,18
2009/2010	775319	76,24
2010/2011	673001	52,05
2011/2012	539852	51,85
2012/2013	464592	58,12
2013/2014	433234	62,63

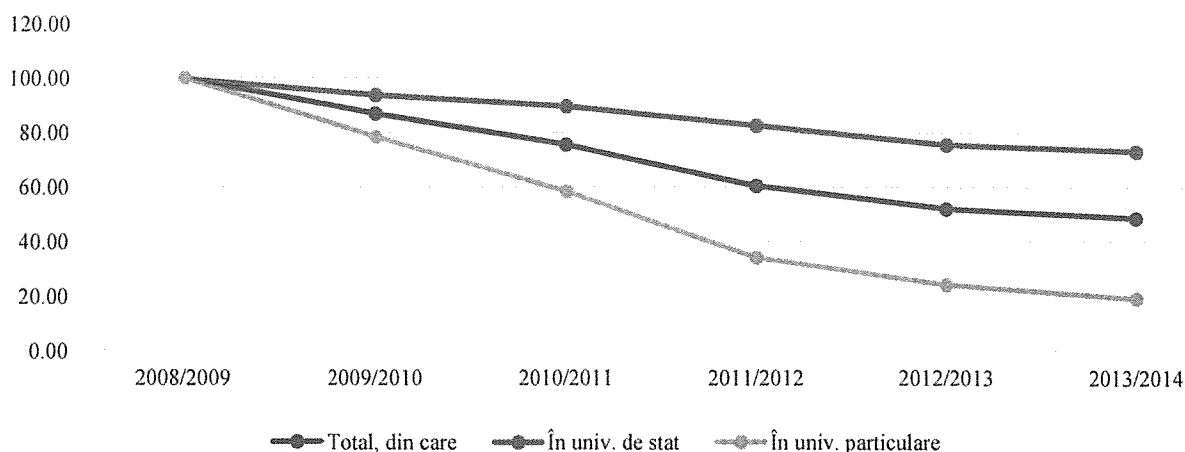
Sursa: Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Scăderea ratei promovabilității examenului de bacalaureat a avut drept consecință scăderea numărului de înmatriculări în toate universitățile, în special în universitățile particulare, astfel:

Tabelul nr. 15 - Numărul de înmatriculări corelat cu rata de promovabilitate a examenului de Bacalaureat în universitățile de stat și cele particulare, raportat la anul universitar 2008/2009

An universitar	Total, din care:	În universități de stat	În universități particulare
2008/2009	100%	100%	100%
2009/2010	87%	94,3%	78,45%
2010/2011	75,52%	90,17%	58,39%
2011/2012	60,58%	83,18%	34,16%
2012/2013	52,13%	75,98%	24,26%
2013/2014	48,6%	73,71%	19,28%

Sursa: prelucrare pe baza datelor din Barometrul calității, 2015, Starea calității sistemului de învățământ superior, ARACIS

Graficul nr. 3 – Scăderea numărului de înmatriculări în învățământul superior

- **Rata de absolvire a învățământului superior** (procentul absolvenților învățământului superior din totalul populației în vârstă de 21 de ani – vârsta teoretică de absolvire a ciclului de licență)

Tabelul nr. 16 - Rata de absolvire a învățământului superior

%

Rata/ an universitar	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Rata de absolvire	65,4	52,3	50,9	37,9	38,3	35,5
Rata de absolvire cu diplomă de licență	60,8	50,1	48,7	35,4	36,9	33,8

Sursa: Raport privind starea învățământului superior din România, 2015

Analiza indicatorului relevă, pentru perioada analizată, o înjumătățire a valorii acestuia, ca urmare a scăderii numărului de înmatriculări (vezi Tabelul nr. 15).

- **Număr de absolvenți raportat la numărul de studenți din anii terminali**

Numărul de absolvenți raportat la studenții din anii terminali, în anul 2013/2014, a fost de 77,7%. Peste trei sferturi dintre studenții din anii terminali au fost declarați absolvenți. Comparativ cu anul universitar anterior, s-a înregistrat o scădere cu 10 puncte procentuale a gradului de absolvire.

Tabelul nr. 17

- Număr de absolvenți raportat la studenții din anii terminali – studii universitare de licență

	2012/2013			2013/2014		
	Efective din anii terminali	Număr absolvenți	Procent absolvire	Efective din anii terminali	Număr absolvenți	Procent absolvire
Total	126521	111028	87,7%	122282	95022	77,7%
Public	94061	81081	86,2%	96024	73305	76,3%
Privat	32460	29947	92,3%	26258	21717	82,7%
Feminin	68113	64143	94,2%	66388	54507	82,1%
Masculin	58408	46885	80,3%	55894	40515	72,5%

Sursa: Raport privind starea învățământului superior din România, 2015

Analiza datelor pe forme de proprietate evidențiază un procent de absolvire mai ridicat la nivelul instituțiilor de învățământ superior privat, în comparație cu învățământul de stat, cu o diferență de peste 6 puncte procentuale (82,7%, față de 76,3%). În ambii ani universitari analizați, se constată

diferențe pe genuri, în favoarea fetelor: procentul de absolvire în rândul fetelor este cu aproape 10 puncte procentuale mai mare decât la nivelul băieților.

• **Alocatia pentru finanțarea instituțională a universităților publice**

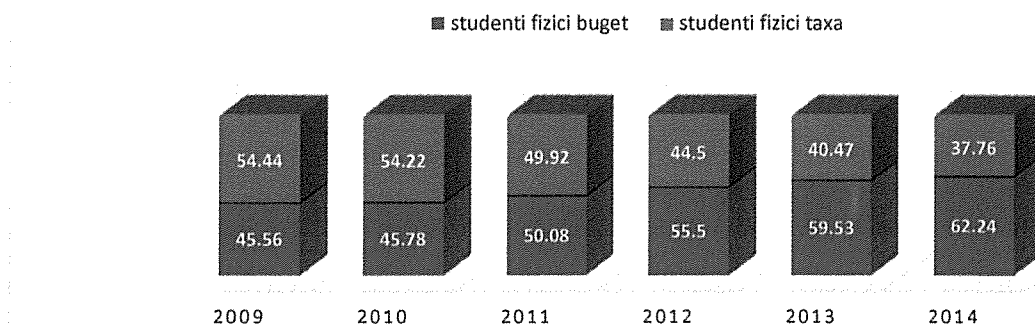
Tabelul nr. 18 - Nivelul și ponderea finanțării învățământului de stat din România în PIB

mil lei

Indicator/an	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Finanțare de baza	1.950,04	1.908,68	1.710,61	1.678,71	1.759,91	1.787,86
Suport financiar studenți	351,65	342,61	342,01	362,99	399,77	461,89
Investiții și RK	344,48	158,26	103,29	119,58	43,88	84,70
Cheltuieli de capital și alte dotări	246,86	93,29	82,69	68,44	32,82	47,36
TOTAL finanțare	2.893,03	2.502,94	2.238,60	2.229,71	2.251,36	2.381,82
PIB (mil lei)	530.783	511.580	557.348	587.400	596.798	669.050
%IS din PIB	0,55	0,49	0,40	0,38	0,38	0,36

Sursa: Raport public anual – 2014 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, UEFISCDI-CNFIS, 2015

Se observă o tendință de scădere a finanțării publice a învățământului superior și a procentului acestuia în PIB. În aceste condiții, asupra instituțiilor de învățământ superior există o presiune financiară importantă în condițiile reducerii ponderii studenților cu taxă și a alocăției medii/student dar și a creșterii cursului de schimb leu/euro, astfel:

Graficul nr. 4 – Evoluția numărului de studenți în perioada 2009 - 2014

Tabelul nr. 19 - Alocăția medie pe student

Indicator/an	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alocăția medie pe student (lei)	5930	5828	5090	5107	5461	5503
Inflația	105,6%	106,1%	105,8%	103,3%	104,0%	101,1%
Alocăția medie pe student (lei) funcție de inflație	5930	6262,08	6644,06	7029,41	7261,3	7551,83
	100%	93%	76%	72%	75%	72%
Alocăția medie pe student (euro)	1399	1384	1201	1146	1236	1238

Sursa: Raport public anual – 2014 Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, UEFISCDI-CNFIS, 2015

În perioada de expansiune a învățământului superior (2007 - 2011) universitățile încasau venituri substanțiale din taxele plătite de studenții înmatriculați pe locurile cu taxă. Ulterior, reducerea numărului studenților cu taxă a condus la reducerea veniturilor din această sursă.

Legea educației naționale nr. 1/2011 a introdus o reglementare importantă, respectiv:

„(4) Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului asigură finanțarea de bază pentru universitățile de stat, prin granturi de studii calculate pe baza costului mediu per student echivalent, per domeniu, per cicluri de studiu și per limbă de predare. Granturile de studii vor fi alocate prioritar spre acele domenii care asigură dezvoltarea sustenabilă și competitivă a societății, iar în interiorul domeniului, prioritar, celor mai bine plasate programe în ierarhia calității acestora, numărul de granturi de studii alocate unui program variind în funcție de poziția programului în această ierarhie.

(5) Finanțarea de bază este multianuală, asigurându-se pe toată durata unui ciclu de studii.”

În fapt, Guvernul aprobă anual o cifră de școlarizare care urmează a fi bugetată din fonduri publice. Ministerul repartizează această cifră pentru universități, după criterii care țin aproape în exclusivitate de caracteristicile funcționale ale universităților (respectiv „capacitatea de școlarizare a programelor de studii; cifrele de școlarizare finanțate de la bugetul de stat în ultimii ani, fundamentate pe propunerile înaintate de conducerile instituțiilor de învățământ superior de stat pe baza capacității lor de școlarizare”). Ulterior, cifrele de școlarizare alocate de minister sunt repartizate de către senatul universității sau de către consiliul de administrație, la propunerea rectorului ținând seama, în principal, de concurența la admitere, la nivelul universității, și de capacitatea de școlarizare în diferite domenii – deci nu de tendințe sau nevoi la nivel național. **Ministerul nu a definit explicit, în documentele naționale de politici strategice, domeniile care asigură dezvoltarea sustenabilă și competitivă a societății, lăsând la latitudinea universităților repartizarea cifrei de școlarizare, repartizare ce determină, implicit, nivelul finanțării de bază.**

Deși ordinele ministrului educației referitoare la repartizarea cifrei de școlarizare de către universități conțin o prevedere conform căreia aceasta se realizează „astfel încât să fie stimulate domeniile prioritare” nedefinirea clară a acestora, de către autoritatea centrală în domeniu, face practic imposibilă aplicarea prevederii legale.

După aprobarea legii bugetare se calculează finanțarea pe student echivalent.

Finanțarea pe student echivalent nu are corespondent în costurile reale de pregătire universitară pe domenii și cicluri fiind determinată ca raport între nivelul finanțării totale instituționale și numărul de studenți înmatriculați.

Totodată, respectarea prevederilor legale presupunea ca finanțarea să fie alocată celor mai bine plasate programe în ierarhia calității acestora, numărul de granturi de studii alocate unui program variind în funcție de poziția programului în această ierarhie. Rezultatele clasificării universităților, stabilite de Asociația Universităților Europene, pe baza datelor raportate de instituțiile de învățământ superior acreditate din sistemul național de învățământ, în cursul anului 2011, au fost constatate prin **OMECTS nr. 5.262 din 5 septembrie 2011 privind constatarea rezultatelor clasificării universităților**. În conformitate cu prevederile art. 15 din H.G. nr. 789/2011 privind aprobarea *Metodologiei de evaluare în scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii*, rezultatul primei evaluări a fost valabil pentru 4 ani universitari, inclusiv anul universitar 2014 – 2015, astfel că, în cursul anului 2015, trebuia demarat un nou proces de evaluare a universităților al cărui rezultat să fie utilizat în finanțarea instituțională a acestora.

Se impune, în consecință, crearea cadrului normativ necesar desfășurării unui nou proces de evaluare a universităților proces indispensabil finanțării eficiente a instituțiilor de învățământ superior dar și aplicarea legii educației în sensul finanțării pe cicluri de studii universitare, pentru a asigura calitatea, predictibilitatea și sustenabilitatea sistemului de învățământ superior.

3.4. Stagiile de practică – factor de stimulare a inserției absolvenților pe piața forței de muncă

Până să se afirme într-un domeniu, un absolvent al unui program de studii universitare parcurge mai multe etape, prima dintre ele fiind aceea în care a acumulat cunoștințe în urma absolvirii, însă nu are experiență și se confruntă cu reticența angajatorilor de a recruta oameni fără experiență. Cei mai mulți angajatori caută oameni cu o experiență/pregătire practică adecvată sau cel puțin dispuși să învețe și să acumuleze cât mai mult într-un timp cât mai scurt.

În prezent, atât pe site-urile universităților, cât și pe cele ale unor firme specializate în recrutarea de forță de muncă, se regăsesc două moduri principale de a face referire la pregătirea practică a studenților și/sau a absolvenților: **stagii de practică și internship - uri**.

Având în vedere că cei mai mulți angajatori pun un accent deosebit pe pregătirea practică, iar stagiile de practică prevăzute în planul de învățământ și reglementate conform Legii nr. 258/2007 nu acoperă în totalitate această cerință, studenții și absolvenții sunt nevoiți să aplice pentru efectuarea unor stagii de practică suplimentare. Astfel, existând o astfel de cerere, pe piața muncii au apărut și ofertele în acest sens din partea angajatorilor, respectiv stagii de tip internship. Ofertele de internship se regăsesc cu precădere pe site - urile firmelor de recrutare forță de muncă, însă sunt postate inclusiv pe site-urile universităților, deși acest tip de stagiou se desfășoară în afara planului de învățământ și nu este organizat de o instituție de învățământ superior. Acest tip de stagiou, sub această denumire, nu este reglementat de legislația românească, fapt pentru care, în cele mai multe situații, participanții la stagiou prestează aceleași activități ca și ceilalți salariați, însă nu beneficiază de aceleași drepturi, respectiv de plata unei remunerații, vechime în muncă, asigurări de sănătate și șomaj pe perioada activității. De asemenea, există riscul ca angajatorii să utilizeze internship-ul ca metodă de a acoperi nevoia de personal pe o anumită perioadă.

Potrivit site - ului www.carriereonline.ro, termenul **internship** desemnează posibilitatea studenților sau absolvenților de a învăța direct de la profesioniști, la locul de desfășurare a activității lor. Participanții la internship se pot forma, pot vedea în ce constă activitatea, ce presupune postul vizat și, cel mai important, pot acumula cunoștințe și experiență practică. Pe de o parte, participanții beneficiază de posibilitatea acumulării de experiență practică, iar pe de altă parte, un angajator oferă astfel de programe pentru a beneficia de posibilitatea de a recruta și forma oameni valoroși, care să rămână și să dezvolte o carieră în organizația acestuia. Astfel, un internship nu garantează un loc de muncă, ci oferă doar posibilitatea de a acumula experiență practică ceea ce facilitează participanților inserția pe piața muncii.

Legislația din România nu reglementează termenul de „internship”, existând doar definiția voluntariatului sau a stagiului de practică. Astfel, internship-ul este cu totul altceva decât voluntariatul sau stagiul de practică. Voluntariatul se desfășoară strict în vederea prestării de activități în interes public, iar Legea voluntariatului nr. 195/2001, republicată, prevede în mod clar care sunt condițiile în care se poate încheia un contract de voluntariat. Legea nr. 258 din 19 iulie 2007 privind practica elevilor și studenților reglementează stagiile de practică precum activități desfășurate de studenți, numai în conformitate cu planul de învățământ și nu vizează internship-urile care sunt activități organizate și desfășurate în afara planului de învățământ. De asemenea, România are o lege pentru stagiile profesionale ale absolvenților de învățământ superior, Legea 335/2013, care nu vizează însă programe de tipul internship-urilor ci introduce o serie de reglementări privind primele 6 luni de muncă ale proaspeților absolvenți de facultate, în situația în care aceștia deja au fost angajați.

4. Sisteme informatice dezvoltate pentru sprijinul absolvenților în găsirea locurilor de muncă

Sub aspectul preocupării sprijinirii absolvenților în găsirea locurilor de muncă s-a constatat faptul că, din punct de vedere al dezvoltării sistemelor informatice, există trei tipuri de abordări privind corelarea sistemului de învățământ superior cu cerințele pieței muncii și inserția studenților/absolvenților de învățământ superior pe piața muncii, astfel:

- abordarea axată pe voluntariatul universităților și absolvenților, în virtutea descentralizării și a autonomiei universitare;
- abordarea care pornește de la ideea necesității existenței unei evidențe clare a resurselor umane și materiale antrenate în sistemul de învățământ superior pentru a formula politici sustenabile în acest domeniu;
- abordarea bazată pe caracterul regional al ofertei educaționale.

4.1. Sisteme informatice axate pe voluntariat

4.1.1. Platforma „Joburi - Absolvenți” (INSERT)

Platforma „Joburi - Absolvenți” a fost dezvoltată și implementată în cadrul proiectului *Managementul corelării sistemului de învățământ superior cu piața muncii*, cu scopul de a răspunde:

- nevoilor ministerului și universităților referitor la obținerea unor informații statistice privind inserția pe piața muncii a absolvenților de studii superioare;
- nevoilor absolvenților de a căuta locuri de muncă, conform experienței și nivelului lor de educație;
- nevoilor angajatorilor de a intra în legătură cu tinerii care doresc să lucreze după finalizarea studiilor.

Astfel, platforma a fost realizată pentru asigurarea interacțiunii directe între studenți/absolvenți și angajatori, precum și pentru crearea unui instrument de monitorizare al acestui fenomen atât la nivelul ministerului, cât și la nivelul universităților, pe baza statisticilor generate automat și particularizate la nivel național și instituțional.

<http://joburi-absolventi.edu.ro/>

Urmare analizei statisticilor generate de sistemul informatic, s-au constatat următoarele:

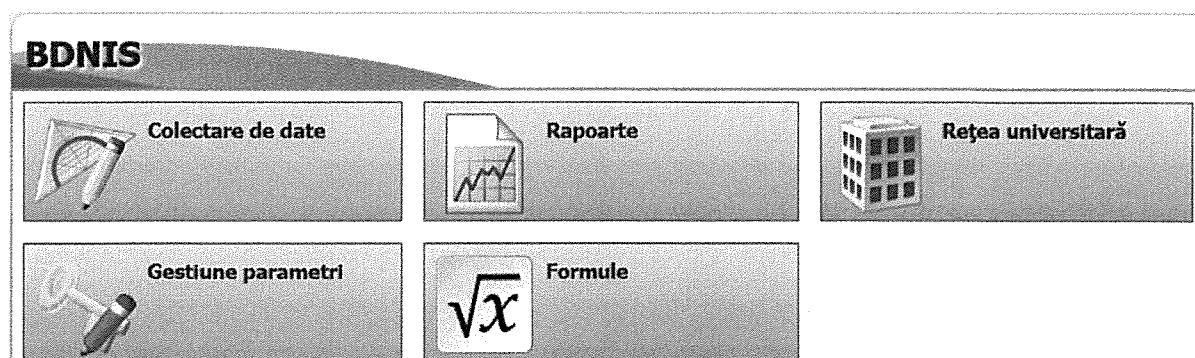
- sub aspectul interesului privind utilizarea platformei, se constată faptul că din cei 2.709 absolvenți numai 1.374 (50,72%) au completat chestionarul și doar 115 au întocmit un CV cu ajutorul acestei platforme, ceea ce reprezintă un grad foarte redus de utilizare (4,25%) a facilităților oferite de platformă. Din punct de vedere al angajatorilor, dintre cei 338 angajatori înregistrați au fost oferite doar un număr de 253 locuri de muncă, ceea ce conduce la concluzia că nu toți angajatorii înregistrați au fost interesați să angajeze absolvenți cu studii superioare;
- popularea bazei de date cu absolvenți s-a realizat în special în timpul derulării proiectului, deși prin *Regulamentul de organizare și funcționare a Departamentului de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii* (DAGSPM), document realizat în cadrul acestui proiect, s-a prevăzut ca atribuție a acestui departament faptul că „*organizează și actualizează permanent baza de date pentru platforma joburi-absolvenți.edu.ro*”.

Concluzionând pe baza statisticilor generate de sistemul informatic, fără o populare constantă a bazei de date cu absolvenții de învățământ superior, vor fi imposibil de cuantificat indicatorii stabiliți pentru urmărirea monitorizării inserției absolvenților pe piața muncii, cu atât mai mult obținerea unor rezultate pertinente și cu aplicabilitate la nivel național.

4.1.2. Sistemul informatic integrat de management al finanțării în sistemul de învățământ superior (BDNIS)

Prin dezvoltarea *Sistemului informatic integrat de management al finanțării în sistemul de învățământ superior – BDNIS*, s-a dorit rezolvarea următoarelor probleme cu care se confrunta ministerul în relația cu instituțiile de învățământ superior:

- lipsa posibilității unui schimb rapid de date relevante între minister și universități în procesul de luare a deciziilor privind finanțarea acestora;
- alocarea fondurilor și optimizarea procesului de generare de rapoarte cu privire la situațiile studenților înscriși la ciclurile de licență, ciclul post-universitar de doctorat și masterat;
- lipsa unei viziuni de ansamblu asupra nivelurilor de finanțare per student, facultate, universitate, arie curriculară, nivel regional și național;
- suprapuneri de atribuții între structurile existente, fapt care atrage generarea de valori diferite pentru aceleași categorii de date sau indicatori;
- disfuncții legislative în ceea ce privește distribuirea competențelor;
- prezentarea neclară a nivelurilor de luare a deciziilor;
- lipsa unei standardizări a datelor care circulă pe fluxurile informaționale din cadrul sistemului educațional, mai ales în ceea ce privesc registrele și nomenclatoarele utilizate.

<http://bdnis.edu.ro/>

Din verificările efectuate a rezultat faptul că, deși această aplicație figurează ca fiind pusă în funcțiune la nivel național, în realitate nu este utilizată de către instituțiile implicate în activitățile specifice finanțării învățământului superior de stat, deși una dintre cele două universități, care au participat la activitatea de testare a proceselor de lucru în etapa de pilotare, a afirmat faptul că „a fost un sistem coerent și ușor de urmărit, încărcat și verificat datele”.

În concluzie, deși a fost creat instrumentul pentru optimizarea și consolidarea proceselor instituționale de monitorizare și raportare, necesare activității desfășurate de minister în relația cu universitățile, neimplicarea unui număr cât mai mare al acestora în etapa de testare a aplicației, dezvoltarea sistemului informatic în mod independent fără o corelare cu cele deja existente și funcționale la nivelul universităților și neurmărirea implementării și utilizării acestuia la nivelul tuturor actorilor implicați în procesul finanțării sistemului de învățământ superior, a condus la menținerea situației inițiale.

4.1.3. Registrul Național al Calificărilor din Învățământul superior (RNCIS)

RNCIS a fost elaborat și implementat, la nivel național, în primă fază, sub forma unei aplicații informatice ce cuprindea descrierea tuturor calificărilor acordate de instituțiile de învățământ superior din România, în termeni de cunoștințe, abilități și competențe, permițând căutări simple sau avansate, în funcție de criterii simple sau multiple (ocupația asociată, calificarea asociată, competențe, domeniul de activitate asociat, sau un fragment din denumirea ocupațiilor sau a domeniilor de activitate).

Acest registru, prin natura informațiilor oferite, poate sprijini într-o măsură semnificativă inserția absolvenților de învățământ superior pe piața muncii, prin faptul că angajatorii au posibilitatea de a vedea competențele dobândite în urma absolvirii programelor de studii și de a alege persoanele potrivite pentru posturile disponibile.

Grupa de bază	Denumirea ocupației / Cod COR	Denumirea calificării	Nivel CNC	Numele programului de studii	Denumirea universității / facultății	Supliment
2141 / 2141 / 2145	specialist în domeniul calității -214129 / auditor în domeniul calității -214130 / asistent de cercetare în controlul calității produselor alimentare -214535	Mercologie și managementul calității	6	Mercologie și managementul calității	Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești - Facultatea de Științe Economice	Yes

<http://www.anc.edu.ro>

Urmare a modificărilor survenite atât din punct de vedere organizatoric al instituției care gestionează RNCIS, cât și din punct de vedere al metodologiei de validare și înscriere, în acest registru, a fost dezvoltată cu surse proprii o nouă soluție informatică de gestionare a RNCIS, soluție care, însă, nu mai oferă toate facilitățile de căutări simple și/sau avansate existente în aplicația

anterioară, necesare atât gestionării adecvate a RNCIS cât și beneficiarilor aplicației, precum și întocmirea unor analize și raportări complexe. Soluția informatică de gestionare a RNCIS nu are funcția de suprapunere de calificări care să permită identificarea și remedierea eventualelor neconcordanțe și/sau inadvertențe privind calificările obținute, competențele dobândite, disciplinele studiate, etc.

Față de aceste aspecte prezentate, se poate concluziona că elaborarea și funcționarea aplicației informatice prin intermediul căreia se gestionează RNCIS, s-a realizat fără a se atinge în totalitate rezultatele scontate.

4.2. Sisteme informatice bazate pe evidențe

4.2.1. Sistemul Informatic Registrul Matricol Unic (RMU)

RMU a fost dezvoltat și pilotat în perioada premergătoare apariției actualei legi a educației naționale, fapt pentru care, odată cu intrarea în vigoare a acestui act normativ, ministerul a avut la dispoziție instrumentul necesar implementării prevederilor legale referitoare la crearea unei baze de date electronice „în care sunt înregistrați toți studenții din România din universitățile de stat sau particulare acreditate ori autorizate să funcționeze provizoriu”.

Întrucât, la acel moment nu exista o prevedere legală clară care să oblige universitățile să utilizeze RMU, iar marea majoritate a universităților dețineau deja sisteme informatice integrate de management al școlarității, acest sistem informatic nu a fost utilizat, preferându-se utilizarea în continuare a aplicațiilor deținute.

Având în vedere necesitatea populării bazei de date a RMU, în special din punct de vedere al fundamentării/aplicării/dezvoltării strategiilor și politicilor în domeniul învățământului superior, s-a recurs la cuprinderea în contractele de finanțare aferente anului 2016, încheiate între minister și universități, a obligativității universităților de a „răspunde de corectitudinea datelor solicitate de MENCS, inclusiv cele introduse în Registrul Matricol Unic al universităților din România, în baza cărora sunt alocate fondurile bugetare.”

Acesta reprezintă, de fapt, momentul oficial în care universitățile aflate în coordonarea ministerului au procedat la popularea bazei de date a RMU. Din verificările efectuate s-a constatat faptul că, la data de 26.10.2016, gradul mediu de finalizare a introducerii datelor solicitate de aplicație, aferente studenților înmatriculați în primul an de studiu, a fost în procent de 84,77%.

Menționăm faptul că în anul 2016 a fost publicat un act normativ prin care „începând cu anul universitar 2016 - 2017 avizarea/eliberarea numărului de formulare ale actelor de studii solicitate de instituțiile de învățământ superior se va realiza în baza reglementărilor legale în vigoare și a informațiilor înscrise de acestea în Registrul matricol unic al universităților din România (RMU), pentru promoția respectivă”.

Urmare a încheierii Convenției nr. 10844/12.10.2016 între MENCS și INS prin care a fost reglementat conținutul și derularea acțiunilor de cooperare și sprijin reciproc în domeniul sistemului informațional statistic, în scopul completării și dezvoltării capacității de informare și decizie, precum și al întregirii fondului național de date statistice, s-au solicitat o serie de informații pe care RMU, în actuala arhitectură, nu este capabil să le furnizeze, ca de exemplu:

- adresă universitate (SIRUTA județ localitate superioară – localitate);
- adresă facultate (SIRUTA județ localitate superioară – localitate);
- codul de identificare fiscală;
- codul CAEN;
- date referitoare la ciclurile de studii postuniversitare și postdoctorale, an pregătitor;

- date privind mobilitatea: țara de destinație și tipul programului de mobilitate.

Deși unele universități consideră ca informație redundantă și neutilizabilă ulterior, volumul mare de informații ce trebuie introduse în legătură cu un student (ex: studii preuniversitare), în fapt, aceste informații sunt necesare urmăririi parcursului educațional al studentului și formulării diferitelor politici și strategii în domeniul învățământului superior.

În concluzie, RMU – sistem informatic necesar pentru minister în asigurarea unei bune guvernante a sistemului de învățământ superior, se găsește la începuturile populării bazei de date datorită:

- neaprobării *Regulamentului de alocare a codului matricol individual, precum și conținutul informațiilor care vor fi scrise în Registrul matricol unic al universităților din România*, conform prevederilor legale;
- neurmării, de către minister, a respectării prevederilor contractuale asumate de către universități;
- neimplementării unor mecanisme unitare (pentru toate ciclurile de studii) care să determine inclusiv sectorul privat să populeze baza de date a RMU.

Totodată, în virtutea obligațiilor asumate pentru implementarea Strategiei Europa 2020, ministerul nu deține informații complete și în timp real privind numărul studenților înmatriculați în România, și se află în imposibilitatea de a furniza date exacte către alte instituții ale statului.

4.2.2. Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământ superior (ANS)

Prin dezvoltarea acestei platforme s-a urmărit reunirea principalelor date statistice cu privire la învățământul superior, menit să ajute la interoperabilitatea datelor deja culese de către instituțiile care colectează și gestionează date despre învățământul superior, evitând dubla colectare și raportare a datelor statistice.

Rapoartele generate de această aplicație au fost gândite, astfel încât, să asigure „creșterea capacității administrative, reducerea efortului impus de raportările succesive, acces la propriile date independent, eficientizarea managementului universitar, realizarea propriilor studii și analize interne, dezvoltarea de politici fundamentate”.

<https://date.invatamant-superior.ro/>

Din verificările efectuate s-a constatat faptul că nu toate universitățile au completat integral informațiile solicitate de aplicație, fapt pentru care rapoartele generate nu sunt complete și relevante pentru analizele efectuate la nivel național de către minister.

Din răspunsurile oferite de către universități la întrebarea, dacă acest sistem răspunde necesităților lor, deși marea majoritate au răspuns afirmativ/parțial afirmativ, au considerat că acesta necesită îmbunătățiri pentru a răspunde pe deplin necesităților lor. Menționăm că nu toate propunerile formulate de către universități pot fi puse în practică datorită fie unor impedimente de ordin tehnic, fie contradicției cu cerințele impuse de către minister privind formatul și detalierea informațiilor care trebuie transmise de către universități.

O altă situație, se întâlnește în cazul universităților ale căror propuneri de îmbunătățire a sistemului informatic sunt generate de dorința particularizării sistemului și a rapoartelor generate de acesta, în sensul obținerii anumitor informații în etape diferite de introducere a datelor sau prin alte rapoarte decât cele oferite de aplicație. În cazul acestora, se poate concluziona că nu au suficientă pregătire pentru utilizarea sistemului informatic, sau multitudinea și structura rapoartelor predefinite generate de acest sistem informatic îi pun în dificultate pe utilizatori, întrucât nu se „pliază” pe necesitățile lor. Această situație este susținută și de propunerile universităților de a obține rapoarte particularizate, generate „într-un mod dinamic”, în funcție de solicitări.

Un aspect ce trebuie subliniat îl reprezintă faptul că universitățile percep acest sistem informatic cu precădere pentru asigurarea informațiilor necesare încheierii contractelor instituționale.

În concluzie, deși s-a dorit o platformă care să elimine redundanța raportărilor efectuate de către universități, în virtutea prevederilor legale și instituționale, structura datelor transmise de către acestea a fost particularizată la necesitățile funcționale ale ministerului.

4.2.3. Registrul Educațional Integrat (REI)

Prin dezvoltarea REI s-a dorit realizarea interoperabilității datelor existente în RMU cu sistemul de management al nomenclatoarelor ce definesc structura universitară și oferă acces la parcursul educațional și profesional al unei persoane, prin interconectarea sistemelor de gestiune din sectorul educațional: învățământul preuniversitar, învățământul universitar și formarea continuă.

Această platformă oferă posibilitatea obținerii unor informații publice în timp real, la nivel statistic, privind studenții și universitățile, precum și conectarea cu alte sisteme informatice dedicate sistemului de învățământ superior, rapoartele generate de către sistem bazându-se pe informații obținute din bazele de date cu care acesta este interconectat.

<https://rei.gov.ro>

În prezent, nu este realizată interoperabilitatea cu sistemele informatice care să furnizeze informații privind parcursul profesional al studenților/ absolvenților, precum și calificările obținute și perioadele de șomaj ale absolvenților, respectiv sisteme informatice gestionate de către alte instituții publice din structura altor ministere.

Având în vedere faptul că această platformă nu gestionează o bază de date proprie, ci se sprijină pe sisteme informatice special create pentru gestionarea informațiilor cu caracter personal privind educația, formarea, calificarea, (ne)angajarea unei persoane, interconectarea cu aceste baze de date este vitală pentru REI, pentru a deveni integral operațional.

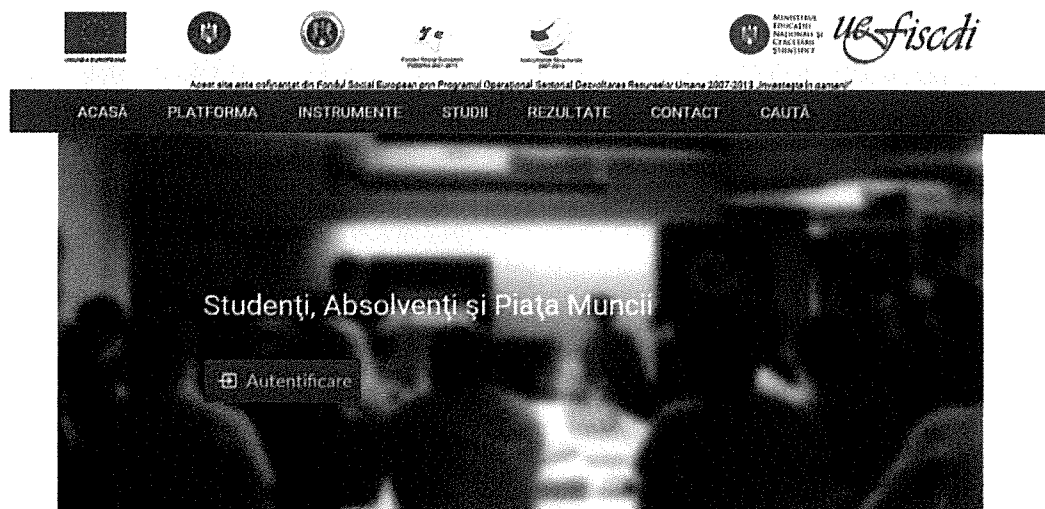
Menționăm faptul că operaționalizarea acestui sistem informatic reprezintă una dintre măsurile de implementare a principalelor angajamente asumate de România în cadrul *Programului Național de Reformă* pentru anul 2015, pentru atingerea ȋntelilor stabilite prin Strategia Europa 2020.

În concluzie, dezvoltarea și implementarea acestei platforme informatice permite atingerea obiectivelor asumate în cadrul *Programului Național de Reformă* pentru anul 2015, însă, nepopularea integrală a bazei de date a RMU și nerealizarea interoperabilității tuturor sistemelor informatice necesare obținerii informațiilor privind parcursul educațional și profesional al persoanelor conduc spre riscul ca acest sistem informatic să nu își păstreze scopul pentru care a fost creat.

4.2.4. Sistemul informatic Studenți, Absolvenți și Piața Muncii (SAPM)

SAPM este o platformă ce oferă „un suport în efectuarea unor anchete vizând învățământul superior, studiile de monitorizare a carierei absolvenților, acțiunile de consultare a studenților”.

Cu privire la modul de funcționare al acestui sistem informatic, având în vedere faptul că a fost utilizat punctual pentru realizarea unui studiu de cercetare, ale cărui rezultate au fost publicate la finele anului 2015, se observă faptul că utilizarea acestei platforme a permis o multitudine de abordări, respectiv plecând de la o centralizare numerică a răspunsurilor, până la obținerea potențialelor răspunsuri la întrebarea privind motivele abandonării chestionarului (nefinalizarea acestuia de către populația țintă).

<http://sapm.forhe.ro/>

Totodată, s-a conturat concluzia că universitățile sunt interesate să realizeze acest tip de studii și multe dintre ele procedează la aplicarea chestionarelor privind inserția pe piața muncii a absolvenților la momentul ridicării diplomei de către aceștia. O astfel de abordare la nivelul

universității este considerată cea mai eficientă, pe de o parte pentru că permite și o interacțiune directă cu absolvenții, oferind și obținând astfel informații suplimentare valoroase, iar pe de altă parte caracterul regional al ofertei educaționale și al pieței muncii impune o „abordare ținută” care să permită corelarea concomitentă, pe cât este posibil, a acestor două componente ale parcursului educațional și profesional al absolvenților.

Menționăm faptul că SAPM nu este o platformă care să faciliteze o „întâlnire virtuală” între absolvenți și angajatori, ci, scopul pentru care a fost creat este acela de a efectua studii asupra calității ofertei educaționale din învățământul superior, pornind de la percepția pe care absolvenții o au din perspectiva potențialului de angajare dobândit ca urmare a frecventării cursurilor universităților.

În concluzie, dezvoltarea și implementarea acestei platforme informatice a permis efectuarea studiilor asupra ofertei educaționale în cadrul proiectului *Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă (INFO-HE)*.

4.3. Sisteme informatice bazate pe caracterul regional al ofertei educaționale

Pentru obținerea unei imagini cât mai reale a fenomenului inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior, au fost realizate de către Camerele de Conturi misiuni de audit al performanței, cu aceeași temă, la 24 universități, dispersate teritorial astfel încât să se asigure o reprezentare la nivelul întregii țări.

Sintetizând aspectele prezentate în actele întocmite de către Camerele de Conturi, s-au constatat următoarele:

- marea majoritate a universităților utilizează sisteme informatice proprii de gestionare a bazelor de date destinate exclusiv managementului universitar și de urmărire a școlarității;
- în prezent nu există o bază de date constituită și funcțională la nivel național privind absolvenții de studii superioare și traseul profesional al acestora;
- sistemele informatice dezvoltate la nivelul fiecărei universități nu permit urmărirea traseului profesional al absolvenților, această activitate fiind realizată la nivel de facultăți, pe baza răspunsurilor oferite de aceștia voluntar la chestionarele formulate de reprezentanții universității;
- pentru sprijinirea inserției pe piața muncii a absolvenților învățământului superior, unele universități au apelat la găzduirea pe site-ul propriu a unor baze de date cu ofertele de angajare, urmărind o actualizare periodică a acestora.

În concluzie, la nivelul universităților sunt în dezvoltare/implementare/utilizare sisteme informatice care au capacitatea limitată de a furniza rapoarte/statistici privind inserția pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior, menite să ofere conducerii universităților un feedback realist asupra actului educațional prestat și a inserției absolvenților pe piața forței de muncă.

4.4. Concluzia generală privind sistemele informatice dezvoltate și implementate la nivel central (MENCS și UEFISCDI)

În perioada analizată au existat preocupări privind monitorizarea inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior, atât la nivel central cât și la nivel instituțional, însă lipsa unei agregări naționale a eforturilor individuale depuse de către toți actorii implicați în acest proces a condus la abordări diferite și o utilizare mai puțin eficientă a fondurilor, la acest moment, datorită fie neatingerii în totalitate a obiectivelor punctuale pentru care acestea au fost realizate, fie necontinuării eforturilor pentru menținerea pe termen lung a instrumentelor create.

Efectuând o analiză cronologică a dezvoltării și implementării sistemelor informatice la nivel central (MENCS și UEFISCDI), se constată faptul că RMU, sistem informatic ce a deschis seria celor analizate în prezentul act, deși a fost disponibil la momentul apariției *Legii educației naționale* nr. 1/2011, din cauza neaprobării *Regulamentului de alocare a codului matricol individual, precum și conținutul informațiilor care vor fi scrise în Registrul matricol unic al universităților din România* și a efectuării demersurilor necesare implementării sale la nivel național, a generat eforturi suplimentare de către IIS menite să răspundă necesităților instituționale și naționale din domeniul SIS.

Astfel, în lipsa unei evidențe analitice a resurselor umane și materiale implicate în SIS, toate sistemele informatice dezvoltate ulterior s-au bazat pe voluntariatul IIS în raportarea diferitelor situații necesare realizării studiilor și fundamentării politicilor și strategiilor în acest domeniu, ministerul apelând la diferite „artificii” pentru obținerea acestor informații.

Introducerea obligativității IIS de a popula baza de date a RMU, începând cu anul 2016, a avut ca efect asigurarea viabilității celorlalte sisteme informatice dezvoltate și implementate de către UEFISCDI. Acest „ansamblu” a fost gândit ca un tot unitar, elementele sale componente fiind menite să interacționeze atât între ele, cât și cu alte sisteme dezvoltate de către MENCS și alte instituții ale statului.

În acest context, cele două sisteme informatice dezvoltate și implementate de către minister (INSERT și BDNIS), deși necesită un input asemănător cu cele dezvoltate și implementate de către UEFISCDI, generează un output diferit, menit să răspundă cerințelor funcționale specifice autorităților centrale pentru gestionarea SIS.

Abordarea bazată pe voluntariatul universităților, cât și cea bazată pe evidențe a beneficiat de un răspuns și interes scăzut din partea IIS. În consecință, în vederea întăririi capacității MENCS de a efectua monitorizări, analize, sinteze și prognoze necesare fundamentării și elaborării unor strategii și politici viabile pentru SIS din România s-a recurs la cuprinderea în contractele instituționale și complementare a obligației de a furniza informații analitice privind resursa umană și materială.

Pentru creșterea capacității MENCS de a asigura buna guvernare a universităților se impune o abordare informațională unitară la nivelul SIS, bazat pe interconectarea realizată de către REI a instrumentelor deja dezvoltate și implementate la nivelul MENCS și UEFISCDI. Această abordare va permite elaborarea de politici bazate pe evidențe pentru a îmbunătăți oferta educațională a instituțiilor de învățământ superior prin corelarea cu nevoile existente pe piața muncii, precum și corelarea resurselor utilizate în procesul educațional cu beneficiile obținute din angajarea pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior.

Un alt aspect ce trebuie subliniat referitor la aceste sisteme informatice îl reprezintă faptul că nu au fost respectate prevederile legale privind recunoașterea și înregistrarea în contabilitate a acestora, ca imobilizări necorporale, precum și a celor referitoare la cheltuieli ulterioare și ajustările pentru depreciere.

5. Centrele de consiliere și orientare în carieră

În România, garanția serviciilor de consiliere și orientare în carieră pentru studenți a fost introdusă prima oară la nivel național în sistemul de învățământ superior încă din 1998, când s-a dispus înființarea ca în cadrul fiecărei instituții de învățământ a unui „Departament de consultanță pentru alegerea rutei profesionale și plasamentul pe piața muncii”. Aceste departamente au fost reorganizate în anul 2005 în „centre de consiliere și orientare în carieră pentru a-i sprijini pe studenți să ia decizii adecvate în structurarea propriei traiectorii de formare”.

Centrele de consiliere și orientare în carieră, a căror metodologie privind organizarea și funcționarea a fost aprobată în anul 2014, au ca obiectiv fundamental oferirea de noi oportunități de

angajare a tinerilor din sistemul educațional, prin activități de consiliere și orientare în carieră care vizează:

- a) orientarea și consilierea elevilor/studenților astfel încât aceștia să fie capabili să își poată planifica și gestiona în mod optim propriul traseu educațional;
- b) reducerea abandonului universitar cauzat de motive profesionale sau de orientare în carieră, precum și de motive personale sau de adaptare la mediul universitar;
- c) facilitarea relației dintre studenți și piața muncii, astfel încât, aceștia să cunoască nevoile și provocările reale ale pieței muncii;
- d) creșterea angajabilității studenților în domeniile de studiu absolvite.

Pentru derularea activităților specifice s-a prevăzut ca numărul angajaților din cadrul centrelor de consiliere și orientare în carieră să fie stabilit în funcție de numărul de studenți înmatriculați în cele trei cicluri de studiu. Menționăm faptul că în România actele normative prevăd cel mult 1 consilier/psiholog la 2000 studenți înmatriculați, raport situat cu mult peste statisticile europene, unde situația variază de la 1 consilier/psiholog pentru 700 studenți până la 1300 - 1400 studenți.

Încă din anii 2000, consilierii de carieră de la nivel universitar au simțit nevoia apartenenței la o organizație profesională, fapt pentru care în perioada 2009 - 2010 a fost înființată Asociația Consilierilor Români (ACROM). În urma unei întâlniri a membrilor ACROM, au fost dezvoltate o serie de contacte cu reprezentanți ai mediului privat, aceștia fiind, de asemenea, interesați de oferirea unui suport cât mai bun pentru studenții care doresc să obțină un loc de muncă la finalul facultății. În cadrul unei astfel de întâlniri, s-a lansat ideea creării unui Consiliu Educație - Mediu de afaceri, care să devină „*placa turnantă a comunicării dintre studenți, universități și mediul de afaceri*”.

Urmare derulării a unor misiuni de audit al performanței la nivelul a 24 de universități au rezultat următoarele:

- multe dintre structurile cu atribuții de consiliere și orientare în carieră organizate la nivelul universităților se rezumă la activități specifice organizațiilor studențești, care nu au nevoie de resursă umană calificată cu ocupație în domeniu sau resurse materiale consistente. Acest lucru datorându-se, în general, faptului că bugetele gestionate de aceste structuri sunt mici sau lipsesc cu desăvârșire, existând multe situații în care, pentru derularea activităților, acestea trebuie să atragă surse de finanțare externe. În cadrul multora dintre ele activează voluntar cadre didactice și studenți din universitate, ceea ce ne poate duce către concluzia că și calitatea serviciilor oferite și a activităților organizate este una destul de slabă, raportat la nevoile reale de consiliere și orientare în carieră;

- colaborarea centrelor cu Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) se reduce, în majoritatea situațiilor, la organizarea de târguri de job-uri, burse ale locurilor de muncă, schimbul reciproc de informații privind piața muncii și mediul de afaceri. Nu au fost constatate situații în care să se fi elaborat vreun Program de acțiuni comune cu AJOFM și să se fi efectuat analize ale activităților comune întreprinse;

- datorită faptului că personalul este redus, numeric, în cadrul structurilor organizate nu se realizează studii și analize periodice privind abandonul universitar, integrarea absolvenților pe piața muncii, impactul serviciilor de consiliere și orientare profesională, precum și propunerea de măsuri pentru ameliorarea acestora, elaborarea și aplicarea de instrumente specifice în scopul monitorizării inserției pe piața muncii;

- nu au fost elaborate și aprobate, în toate situațiile, proceduri operaționale privind activitățile desfășurate de structurile cu atribuții în consilierea și orientarea în carieră;

- realizarea monitorizării inserției absolvenților se face numai sporadic, prin centralizarea chestionarelor care sunt completate de absolvenți în momentul ridicării actelor de studii, nefiind colectate și centralizate și informații prin alte metode (interviuri telefonice, chestionare) de către fiecare facultate în parte în vederea creării unei baze de date complete;

În luna septembrie 2016, a fost organizată Conferința cu tema „*Carrière au XXIème siècle – les Centres de Conseil de Carrière au Niveau Universitaire et le Marché du Travail - II-ème édition*” (“Carieră în secolul al XXI-lea - Consiliul Centrelor de carieră la nivel universitar și piața muncii. Ediția a II-a”) la care au participat reprezentanți a peste 25 de centre de consiliere la nivel universitar, precum și invitați cu programe și proiecte relevante în raport cu tematica propusă a conferinței. Urmare a desfășurării lucrărilor conferinței, concluziile acestora au fost înaintate conducerii ministerului cu propunerea de creare a unui grup de lucru la nivel național, care să cuprindă toate categoriile interesate în domeniul consilierii cu scopul de a realiza o analiză transversală a situației serviciilor de consiliere, la nivel național, în momentul actual.

Concluzii:

- ✦ Sistemele de consiliere și orientare în carieră și pentru piața muncii sunt încă foarte slab dezvoltate la nivel universitar, în ciuda faptului că universitățile își asumă funcția socială de pregătire a absolvenților pentru piața muncii;
- ✦ Autoritatea centrală în domeniul educației a avut numeroase tentative de reglementare a serviciilor de consiliere și orientare în carieră. Ele au venit, cum era și firesc, ca urmare a consultărilor cu asociațiile studențești, cu universitățile sau chiar cu mediul de afaceri. Legislația adoptată nu a avut coerența necesară, fiind necesari 18 ani ca să se ajungă la o reglementare aplicabilă domeniului. Incoerența legislației a fost dublată de lipsa investițiilor în domeniul consilierii de carieră și de lipsa de evaluare a activității structurilor constituie în acest sens;
- ✦ În acest moment sunt organizate și funcționează structuri de consiliere și orientare în carieră în aproape toate instituțiile de învățământ superior de stat din România, însă activitățile specifice acestor structuri sunt desfășurate de persoane care nu au, în multe dintre cazuri, calificarea necesară. Aceasta datorită faptului că în schemele de personal ale universităților nu se regăsesc persoane de specialitate iar activitățile sunt realizate de personal didactic care nu deține calificarea necesară. Totodată, referitor la acest aspect se constată faptul că lipsesc reglementările legale în domeniul remunerării angajaților din serviciile de carieră din universități;
- ✦ Accesul studenților la serviciile de consiliere și orientare în carieră nu este asigurat la un nivel corespunzător;
- ✦ Importanța acestor structuri nu este conștientizată suficient de toți membrii comunității academice (studenți, absolvenți, cadre didactice, persoane cu funcții de decizie în aparatul administrativ). Ministerul, a reglementat cadrul general de organizare și funcționare al acestor structuri dar nu este interesat de evaluarea impactului activității acestora asupra scăderii ratei de abandon al studenților și de creșterea gradului de absorbție al absolvenților pe piața muncii. Managementul universităților nu înțelege importanța realizării unor investiții în aceste centre, nedirecționând către acestea resursele financiare necesare funcționării lor;
- ✦ În sistem nu se promovează exemplele de bună practică în activitatea de consiliere și orientare profesională. În analiza SWOT realizată de universități, unul din punctele slabe identificate, referitor la activitatea de consiliere și orientare în carieră, a fost „Competitivitatea exacerbată între universități, care împiedică o bună colaborare cu mediul de afaceri și o politică comună de gestionare a resurselor”;
- ✦ Nu toate centrele de consiliere și orientare dețin o evidență statistică a absolvenților pe care i-au consiliat și sunt angajați. Din aceste motive, colectarea datelor privind succesul pe piața muncii al absolvenților este un proces foarte dificil;
- ✦ Structurile cu atribuții de consiliere și orientare în carieră nu realizează, în marea majoritate a situațiilor, studii și analize periodice privind abandonul universitar, integrarea absolvenților

pe piața muncii, impactul serviciilor de consiliere și orientare profesională, precum și propunerea de măsuri pentru ameliorarea acestora.

6. Studii efectuate în România privind absolvenții învățământului universitar și integrarea acestora pe piața muncii

În perioada auditată, dar și anterior, au fost realizate o serie de studii de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior din România, studii care au avut rolul de a furniza informațiile necesare pentru îmbunătățirea sistemului de învățământ superior. Aceste studii au urmărit să explice factorii care au determinat succesul profesional al absolvenților și să analizeze influențele diferitelor caracteristici ale sistemului de învățământ superior asupra acestuia.

Studiile realizate au urmărit:

- Stabilirea corelației dintre traseul educațional și competențele dobândite de-a lungul acestuia și profilul socio-biografic al studentului;
- Stabilirea nivelului competențelor dobândite de absolvent pe parcursul traseului său educațional;
- Stabilirea nivelului de utilizare în cariera profesională a cunoștințelor și competențelor dobândite de absolvent pe parcursul traseului său educațional.

6.1. Absolvenți și piața muncii

Absolvenții și Piața Muncii (APM) a fost primul proiect național care a urmărit legătura dintre studiile absolvite de tineri și activitatea lor profesională, rolul său fiind acela de a spori capacitatea instituțională a universităților de a desfășura studii de monitorizare în mod constant.

Studiul a urmărit traseul socio – profesional al absolvenților imediat după absolvire și după o perioadă considerată a fi suficientă pentru atingerea unui anumit nivel profesional și conturarea unei percepții individuale privind nevoile/necesitățile profesionale și de angajare.

Dintre concluziile prezentate în rapoartele întocmite, relevantă este următoare afirmație:

„La momentul realizării investigației, marea majoritate a absolvenților au un loc de muncă, poziția promoțiilor 2009 și 2010 fiind net inferioară celor din 2005 și 2006. La nivelul promoțiilor 2009 și 2010 crește probabilitatea continuării studiilor la forme de învățământ avansate (master, studii aprofundate, doctorat), aspect cvasinormal având în vedere că vorbim de o promoție de tip Bologna.”

Conform „Studiului național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior”, 32% dintre absolvenți aveau locuri de muncă care aveau legătură parțială cu domeniul studiat, 39% lucrau în domenii diferite și numai 35% lucrau în domeniile studiate.

Tabelul nr. 20 - Adecvarea locului de muncă la momentul studiului realizat în perioada 2010 - 2011

% din răspunsuri

Ce domeniu de studiu considerați că este cel mai adecvat postului pe care îl ocupați?	Promoția			
	2005 (%)	2006 (%)	2009 (%)	2010 (%)
- Domeniul studiat	34,9	34,7	34,5	35,2
- Domeniul studiat și unul conex	43,1	41,4	38,9	32,9
- Cu totul alt domeniu decât cel studiat	15,6	18,4	16,2	20,0
- Nici un domeniu	6,4	5,5	10,4	11,9

Sursa: „Studiul național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior”

6.2. Studenți, Absolvenți și Piața muncii

Studiul *Studenți, absolvenți și Piața muncii* a fost realizat în cadrul proiectului *Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă* și a urmărit analiza corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii.

Principalele concluzii ale studiului au fost formulate în Raportul – *SAPM – Raport final*, din care prezentăm în continuare câteva statistici relevante:

Tabelul nr. 21 - Situația în primele 6 luni de la absolvire (în funcție de domeniul fundamental)

Domeniu fundamental	Matematica și științele naturii	Inginerie	Bio - medicale	Științe sociale	Umaniste si arte	Sport
Situația la 6 luni						
Angajat într-un domeniu corespunzător programului de licență	146 21,40%	656 28,50%	129 41,50%	482 19,50%	147 23,00%	19 20,40%
Angajat în alt domeniu	87 12,80%	312 13,60%	16 5,10%	342 13,80%	87 13,60%	12 12,90%
Continuat activitatea la serviciul deja deținut	95 14,00%	304 13,20%	23 7,40%	418 16,90%	67 10,50%	14 15,10%
Mi-am deschis propria afacere	14 2,10%	67 2,90%	11 3,50%	52 2,10%	14 2,20%	1 1,10%
Efectuat stagiul de practica	15 2,20%	51 2,20%	11 3,50%	75 3,00%	13 2,00%	2 2,20%
Am început să lucrez ca voluntar	26 3,80%	38 1,70%	16 5,10%	92 3,70%	29 4,50%	6 6,50%
Înscriere la cursuri de master sau post - universitare	199 29,20%	572 24,90%	49 15,80%	641 25,90%	180 28,20%	26 28,00%
Înscriere la o altă facultate	10 1,50%	30 1,30%	4 1,30%	55 2,20%	20 3,10%	0 0,00%
Am intrat în concediu de creștere copil	5 0,70%	17 0,70%	7 2,30%	32 1,30%	8 1,30%	0 0,00%
Am fost casnic(a)	11 1,60%	28 1,20%	7 2,30%	41 1,70%	7 1,10%	1 1,10%
Am căutat loc de munca fără a reuși să mă angajez	51 7,50%	169 7,40%	25 8,00%	176 7,10%	42 6,60%	8 8,60%

În concluzie, cu excepția științelor biomedicale unde procentul celor care se angajează în domeniul studiat este cel mai mare (41,5%), absolvenții din cadrul celorlalte domenii raportează procente mai mici comparativ cu celelalte variante de răspuns. Totodată, se observă că un procent destul de redus de absolvenți ai ciclului de licență își continuă ulterior studiile (master, doctorat). Procentul celor care nu au reușit să se angajeze este apropiat cu valorile ratei șomajului în rândul tinerilor cu pregătire universitară. Procentul celor care și-au continuat activitatea la locul de muncă pe care deja îl aveau s-a situat în jurul valorii de 15%.

O lacună a chestionarului o reprezintă necuprinderea întrebării referitoare la măsura în care continuarea activității a presupus și ocuparea unui post adecvat pregătirii universitare dobândite.

Tabelul nr. 22 - Măsura utilizării cunoștințelor și competențelor obținute la locul de muncă pe domenii fundamentale (aprecieri pe o scală de la 1 la 5)

Domeniul fundamental	Medie	Număr răspunsuri valide
Matematica și științe ale naturii	2,93	277
Științe ingineresti	3,01	1.046
Științe biologice și biomedicale	3,38	151
Științe sociale	3,05	1.086
Științe umaniste si arte	3,25	271
Știința sportului	3,45	38

Datele relevă o adecvare slabă a conținuturilor educaționale și a rezultatelor învățării la cerințele pieței muncii în toate domeniile. Rezultatele detaliate a studiilor analizate mai sus se găsesc pe pagina <http://infohe.forhe.ro/rezultate/indicatori/>

6.3. Barometrul Calității Învățământului Superior din România (2010, 2011, 2015)

Studiul *Barometrul Calității Învățământului Superior din România* a fost realizat pentru trei ani (2009, 2010 și 2015) în cadrul proiectelor „Asigurarea calității în învățământul superior din România în context European. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional – ACADEMIS” (2009, 2010) și “Dezvoltarea și consolidarea culturii calității la nivelul sistemului de învățământ superior românesc - QUALITAS” (2015). Anchetele efectuate au cuprins următoarele teme:

- evaluarea procesului educațional (calitatea predării, a evaluării și feed-back-ului, a suportului academic, a resurselor didactice, evaluare globală, opinii cu privire la stilurile de predare, la exigențele de evaluare academică, utilizarea platformelor online, echilibrul dintre teorie și practică);
- formarea de abilități și competențe (opinii cu privire la alocarea responsabilităților în formarea de competențe);
- dezvoltare personală (auto - evaluarea deținerii unor competențe necesare la locul de muncă, utilitatea diplomei, aprecierea globală a utilității studiilor pentru locul actual de muncă);
- cariera profesională (nivelul aspirațional);
- stil de viață, valori (buget de timp, capital social, religiozitate, consumul cultural, toleranță, integritate academică, participare politică);
- date socio - demografice.

Principalele concluzii al studiilor:

- din punct de vedere al percepției angajatorilor:
 - ✓ La angajare, aspectele urmărite la un absolvent de studii universitare, de către angajatori, țin mai puțin sau chiar deloc de pregătirea pe care acesta a obținut-o în timpul facultății;
 - ✓ Universitățile sunt percepute ca furnizoare de absolvenți bine pregătiți teoretic;
 - ✓ Profilul probabil de absolvent dorit de marea majoritate a angajatorilor români: mai degrabă, absolvent de facultate românească (și nu din străinătate), publică (și nu privată), cu o durată a studiilor de 4 sau 5 ani (și nu 3 sau 4 ani);
 - ✓ Prin programele de formare destinate absolvenților proaspăt angajați, peste jumătate dintre firmele din România par a dezvolta două comportamente: un comportament de completare a pregătirii universitare și un comportament de adaptare a angajatului la specificul firmei.
- din punct de vedere al percepției studenților:

- ✓ În ceea ce privește pregătirea pentru piața muncii, facultățile sunt preocupate preponderent să ofere burse de studiu și stagii de practică și mai puțin să invite angajatori care să ofere informații cu privire la locurile de muncă sau să organizeze programe de internship;
- ✓ Peste jumătate dintre studenți sunt de părere că diploma de studii universitare îi va ajuta să obțină mai ușor un loc de muncă;
- ✓ Diploma capătă valoare pentru angajatorii români și devine indicator de calitate doar în cazul în care este eliberată de o universitate românească, publică și cu „prestigiu” social recunoscut.
- din punct de vedere al percepției cadrelor didactice:
- ✓ Marea majoritate a profesorilor (90%) declară că facultatea ajută studenții să obțină abilitățile și competențele de care au nevoie la locul de muncă;
- ✓ 7 profesori din 10 cred în mare și foarte mare măsură că ceea ce se face în facultatea în care predau și ceea ce se cere la angajare sunt lucruri similare;
- ✓ Marea majoritate a cadrelor didactice își asumă rolul social de pregătire a absolvenților pentru piața muncii.
- ✓ Absolventul, pe care universitățile îl produc pentru piață, are cel mai probabil următoarele prime 5 „calități”: sintetizează informații, este analitic, utilizează tehnologia modernă, poate argumenta convingător și poate pune în practică ceea ce știe.

Statistic, rezultatele cercetării, la nouă luni de la absolvire, au fost următoarele:

În prezent muncii?										
	Da						Nu		Nu au răspuns	
	Full time		Part time		Pentru un proiect					
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Student masterand	32	67	0	21	3	12	17	63	2	
Absolvent licență	70	84	19	20	5	11	57	35	0	
Total	102 (50%)	151 (48%)	19 (9%)	41 (13%)	8 (4%)	23 (7%)	74 (36%)	98 (31%)	2	

Locul de muncă actual?										
	Este în domeniul studiat		Este într-un domeniu conex (apropiat)		Este într-un domeniu complet diferit		Nu lucrez		Nu au răspuns	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Student masterand	18	32	11	28	7	37	15	65	3	
Absolvent licență	38	45	26	29	26	39	48	38	13	
Total	56 (30%)	77 (24%)	37 (20%)	57 (17%)	33 (17%)	86 (26%)	63 (33%)	103 (31%)	16	

Tendința s-a menținut aceeași în cazul celor doi ani: două treimi dintre absolvenți erau angajați într-o formă sau alta. Tendința se modifică în ce privește domeniul de angajare. Dacă în anul 2009 proporția celor angajați se repartiza astfel: 30% în domeniul studiat, 37% în domeniu conex dar apropiat și 33% în domeniu diferit, în anul 2009 a scăzut procentul celor angajați în domeniul studiat (24% față de 30%), în favoarea celor angajați în domenii complet diferite de cel studiat (26% față de 17%).

Rezultatele detaliate a studiilor analizate mai sus se găsesc pe pagina <http://www.aracis.ro/publicatii/publicatii-aracis/>.

6.4. *Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii - Proiectul DOCIS - ACPART (2010)*

În cadrul proiectului *Dezvoltarea unui Sistem Operațional al Calificărilor din Învățământul Superior* a fost realizat raportul de cercetare „*Absolvenți recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii*”. Acest studiu și-a propus să răspundă la următoarele întrebări:

- Ce se petrece cu absolvenții după finalizarea studiilor?
- În ce măsură folosesc pe piața muncii achizițiile din facultate?
- Sunt banii publici și privați cheltuiți în așa fel încât absolvenții să constituie o resursă umană care să pună în mișcare o economie de calitate?

Dintre concluziile prezentate în cadrul acestui raport, prezentăm în continuare câteva considerate reprezentative:

- În găsirea primului job, competențele transversale (autonomie și responsabilitate, interacțiune socială, dorința pentru dezvoltare personală și profesională) sunt mult mai importante decât cele specifice;
- La nivelul întregului eșantion, absolvenții consideră că mai mult de jumătate (55%) dintre cunoștințele și abilitățile de care au nevoie la locul de muncă au fost dobândite sau deprinse chiar la locul de muncă, aproximativ o treime (32%) au fost dobândite în facultate iar 14% au fost dobândite în alte împrejurări;
- Atât angajatorii cât și absolvenții consideră că, în momentul de față, sistemul de învățământ superior reușește să furnizeze absolvenților cunoștințele teoretice de care aceștia au nevoie, nu însă și abilitățile practice;
- Angajatorii sunt mai degrabă interesați de competențele pe care le au absolvenții și de experiența anterioară de lucru și mai puțin de specializarea absolvită sau de prestigiul universității.

6.5. *Inițiative ale universităților*

Relevant este proiectul „*Student azi! Profesionist mâine! - îmbunătățirea procesului de inserție pe piața muncii a studenților din domeniile tehnic/economic/medical veterinar*” în cadrul căruia a fost realizată o analiză comparativă a profilelor specialiștilor solicitate pe piața forței de muncă. Au fost realizate două cercetări cantitative, respectiv una privind percepția agențiilor de recrutare a forțelor de muncă și alta privind percepția angajatorilor.

Analizele efectuate au evidențiat diferențe semnificative între percepția angajatorilor și cea a recrutorilor de forță de muncă, determinate în principal de faptul că, prin intermediul agențiilor de recrutare a forței de muncă sunt identificați cel mai adesea specialiști și experți cu un nivel avansat de specializare, în timp ce pentru locuri de muncă cu un grad redus de specializare sau care implică o experiență redusă, angajatorii nu apelează, de regulă, la agenții de recrutare, ci derulează propriul proces de recrutare și selecție.

6.6. *Inițiative ale angajatorilor*

Sub aspectul inițiativelor angajatorilor pentru studierea gradului de compatibilitate între rezultatul activității educaționale din sistemul de învățământ superior și cerințele angajatorilor, Coaliția pentru Dezvoltarea României a realizat în august 2014 un studiu privind *Angajabilitatea pentru pozițiile de entry - level cu studii superioare. Așteptări vs. Performanță*.

Sintetic, rezultatele acestui studiu se prezintă astfel:

- din punct de vedere al efortului de angajare depus de către companii, s-a constatat faptul că, angajatorii întâmpină dificultăți în identificarea candidaților potriviți iar durata procesului de formare profesională a ajuns la aproximativ 8 luni;
- din punct de vedere al așteptărilor angajatorilor, rezultatele acestui studiu au condus la următoarele concluzii:
 - ✓ „Aplicabilitatea practică a cunoștințelor dobândite, valorile personale manifestate, capacitatea de planificare și organizare, competențele de limbi străine și comunicarea verbală sunt abilitățile căutate de către cei mai mulți dintre angajatori. Ultimele 2 dintre ele sunt semnificativ mai importante în cazul companiilor medii și mari.
 - ✓ Latura practică mai accentuată a curriculei sau mai multe stagii de practică/internships sunt principalele recomandări venite de la angajatori către universități.”
- cu privire la performanța candidaților s-a conturat ideea conform căreia candidații „se descurcă cel mai bine din punct de vedere al abilităților de utilizare a calculatorului, manifestă valori personale dezirabile și dorința de dezvoltare personală. Există diferențe între abilitățile dezirabile și performanța percepută a candidaților în funcție de specializare sau de departamentul pentru care au fost selectați.”

7. Studii efectuate în alte state europene privind situația absolvenților învățământului universitar

Statele europene au dezvoltat diferite sisteme de monitorizare a absolvenților de învățământ superior în vederea determinării parcursului profesional al acestora, după absolvirea unui program de studii de nivel universitar.

Marea Britanie - Studiul "Destinations of Leavers from Higher Education" (Destinația celor care pleacă din sistemul de învățământ superior) realizat anual de HESA (Agenția pentru Statistica Învățământului Superior).

Prima generație pentru care s-au strâns date a fost cea din anul universitar 1994/1995, apoi colectarea datelor s-a realizat anual, pe baza unui chestionar unic, creat de agenție și administrat de către universități.

Metodologie de colectare a datelor - cantitativă și exhaustivă - vizează toți absolvenții de învățământ superior, indiferent de programul sau ciclul de studii absolvit.

Întrebările folosite în chestionar sunt, de regulă, variabile măsurate pe scale discrete. Absolvenții sunt chestionați la 6 luni de la absolvirea programului de studii, pentru a afla principalele lor destinații pe piața muncii (sau în afara acesteia).

Chestionarul include astfel atât informații obiective, independente, legate de locul de muncă, localizarea geografică a locului de muncă găsit, flexibilitatea ocupațională și altele, precum și aprecieri subiective legate de nivelul de mulțumire cu privire la locul de muncă deținut sau relevanța programului de studii urmat pentru activitățile ulterioare. Datele colectate vizează următoarele categorii de informații cu privire la absolvenți: date demografice (vârstă, gen, etc.), statutul ocupațional, aprecierea subiectivă a experienței educaționale pe parcursul programului de studii absolvit, precum și o secțiune specială adresată persoanelor care, după absolvirea unui program de studii de nivel universitar, aleg să devină cadre didactice în sistemul educațional britanic.

Rezultatele studiului sunt prezentate și publicate online, sub forma unor tabele care permit identificarea principalelor destinații ale absolvenților de învățământ universitar. Acestea sunt grupate în funcție de forma de angajare (cu normă de lucru întreagă sau parțială), de statutul ocupațional (angajat sau șomaj), de decizia de continuare a parcursului educațional (sau o combinație între continuarea parcursului educațional și angajare). Răspunsurile sunt defalcate în

funcție de o serie de variabile independente, precum genul și nivelul programului de studii absolvit, nivelul de calificare, domeniul de studii absolvit/domeniul de activitate în care absolvenții ocupă un loc de muncă în prezent.

Concluziile și datele obținute în urma studiului sunt utilizate de HESA pentru realizarea anuală a raportului privind destinația absolvenților de învățământ superior. Acest raport prezintă comparativ date la nivel de domenii de studii privind ratele de angajabilitate ale absolvenților. Sunt prezentate comparativ date atât la nivel global, pentru Marea Britanie, cât și separat pe regiuni administrative/geografice (Anglia, Țara Galilor, Scoția și Irlanda de Nord). Nu sunt prezentate date separate pentru universități, acest studiu neavând ca obiectiv realizarea unei comparații între acestea, ci mai degrabă o viziune de ansamblu privind absolvenții de învățământ superior, în funcție de domenii de studii și statut ocupațional. Datele sunt folosite și de alte instituții care reglementează funcționarea sistemului britanic de învățământ superior, precum Consiliul de Finanțare a Învățământului Superior (HEFCE), sau altele.

***Franta* - „Rata inserției profesionale a licențiaților” realizat de Ministerul Educației, al Învățământului Superior și al Cercetării**

Metodologia studiului prevede chestionarea la 30 de luni după absolvire a persoanelor care au obținut o diplomă de nivel universitar.

Datorită duratei mai lungi de timp de la absolvire sunt surprinse, elemente privind parcursul profesional al absolvenților, precum și alte aspecte privind evoluția lor personală.

Studiul nu vizează toți absolvenții licențiați ai universităților ci doar absolvenții acelor rute educaționale ce pot fi generic denumite ”profesionale”. Aceste rute educaționale vizează pregătirea studenților pentru ocuparea, după absolvire, a unui loc de muncă, într-un domeniu bine definit, spre deosebire de ruta ”academică” care nu are o astfel de finalitate, ci mai degrabă o pregătire științifică teoretică solidă, continuată de un parcurs educațional și de cercetare mai îndelungat.

O altă particularitate a studiului este aceea că absolvenții de învățământ superior investigați trebuie să dețină deja un loc de muncă stabil sau, cu alte cuvinte, să fie bine integrați pe piața muncii. Astfel, în studiu sunt cuprinși aproximativ 12% din totalul diplomelor emise, 57% în cazul celor de licență profesională, respectiv 39% în cazul celor de masterat.

Specializările ai căror absolvenți sunt avuți în vedere fac parte, dar nu acoperă în totalitate, următoarele domenii de studii: drept/economie/gestiune; limbi/litere/arte; științe umaniste și sociale; științe/tehnologii/sănătate. Datele colectate sunt agregate în șase indicatori, care la rândul lor sunt prezentați ulterior pentru fiecare universitate ai căror absolvenți au participat la studiu. Indicatorii calculați sunt: rata de inserție profesională; tipul locului de muncă conform cadrului național sau profesiilor intermediare; rata angajărilor stabile; rata angajărilor cu normă întreagă; salariul net anual median al angajaților cu normă întreagă; și salariul brut anual estimat pe baza salariului median.

Datele prezentate public sunt grupate în trei categorii de tabele: cele referitoare la domeniile de studii ai căror absolvenți au fost investigați, cele referitoare la universitățile ai căror absolvenți au răspuns la chestionar și cele cumulate la nivel național. Astfel, datele publice permit realizarea de comparații între domenii de studii și universități atât la nivel național, cât și în interiorul categoriilor.

Fidelitatea datelor prezentate este una relativ mare, cel puțin în cazul ratelor de răspuns ridicate (ratele de răspuns variază între universități de la 9% la 97%, însă nu sunt luate în considerare universitățile care au rate de răspuns sub 50%).

Rezultatele anchetei sunt prezentate anual de Minister și sunt folosite în elaborarea strategiilor naționale și a politicilor publice în domeniul orientării profesionale.

***Germania* - INCHER - KOAB**

Începând din anul 2007 Centrul Internațional pentru Cercetarea din domeniul Învățământului Superior (INCHER) de la Universitatea din Kassel derulează anual Proiectul de cooperare pentru

studierea absolvenților” (KOAB) . Acest proiect reprezintă o activitate continuă. În anul 2007 au fost analizate datele furnizate de 47 de universități din Germania, adică o populație de aproximativ 86.000 de persoane. Acest studiu se realizează prin participarea voluntară a universităților, rolul INCHER fiind unul de consultant metodologic și științific și organizator al activităților proiectului. Universitățile au însă libertatea și posibilitatea de a-și administra propria cercetare, de a-și crea propriul chestionar pentru investigarea parcursului absolvenților după finalizarea programului de studii. Cu alte cuvinte, studiul, deși bazat pe o metodologie și instrumente unitare, are un mare grad de flexibilitate a rezultatelor.

Metodologia KOAB presupune investigarea longitudinală a generațiilor de absolvenți. Astfel, o generație este chestionată pentru prima oară la 18 luni de la absolvire și este pentru a doua oară investigată la 54 de luni după absolvire. Această metodă de analiză permite colectarea unor informații în două momente de timp diferite cu privire la parcursul profesional al absolvenților.

Metodologia de cercetare prevede utilizarea mai multor chestionare adresate absolvenților. Chestionarul general este aplicat tuturor absolvenților din generația căreia i se aplică și, suplimentar, absolvenții anumitor domenii de studii sunt solicitați să completeze un alt chestionar personalizat. Aceste chestionare au fost dezvoltate de universități, pe baza nevoilor proprii de informare cu privire la parcursul profesional al absolvenților dintr-un anumit domeniu de studii. Chestionarul este unul exhaustiv, conținând peste 200 de itemi și colectează atât informații obiective cu privire la parcursul profesional de după momentul absolvirii, cât și informații subiective, privind percepțiile respondenților cu privire la calitatea programului de studii urmat, mulțumirea legată de locul de muncă actual, relevanța studiilor urmate și altele asemenea.

Rezultatele cercetării nu sunt disponibile public, însă ele sunt prezentate, cel mai des, sub forma unor lucrări științifice expuse la conferințe academice. Cu alte cuvinte, rezultatele studiului nu devin în mod direct o sursă de informare pentru cei interesați, ci sunt mai degrabă considerate produse științifice, academice.

EUA – TRACKIT

Studiul Trackit realizat de Asociația Europeană a Universităților (EUA), nu este o cercetare care să vizeze, în mod direct, colectarea de informații despre absolvenții programelor de studii de nivel universitar. Studiul reprezintă de fapt o meta - analiză a metodelor prin care universitățile sau ministerele urmăresc parcursul profesional al absolvenților de învățământ superior în statele membre ale Uniunii Europene. Este singura încercare de inventariere exhaustivă a metodelor și instrumentelor utilizate în vederea colectării de date cu privire la destinația absolvenților și integrarea acestora pe piața muncii sau încadrarea acestora în alte tipuri de activități, după finalizarea programelor de studii universitare

Potrivit studiului Trackit pot fi identificate câteva astfel de metode:

- Principala resursă utilizată în majoritatea statelor analizate este reprezentată de informațiile administrative, foarte utile în urmărirea parcursului educațional al studenților, dar folosite mai rar în cazul absolvenților. Pentru urmărirea absolvenților sunt preferate sondajele, de regulă, probabil datorită absenței unui sistem administrativ de înregistrare a datelor cu privire la absolvenți;
- Unele state folosesc o abordare centralizată pentru urmărirea parcursului și a carierei studenților, folosind datele administrative avute la dispoziție. De regulă, universitățile colectează date cu privire la studenți (de obicei sunt obligate să facă acest lucru), apoi le raportează către o bază de date centralizată la nivel național;
- De regulă, urmărirea carierei studenților este suplimentată prin utilizarea unor cercetări calitative și cantitative, care au ca obiectiv înregistrarea percepțiilor studenților.
- Unele țări explorează abordări „cooperative”, în care universități individuale participă într-un proces coordonat și centralizat, sub forma unei rețele de universități coordonate la nivel național de o organizație (cazul Germaniei);

- Unele universități aleg să deruleze activități de cercetare complementare celor de urmărire administrativă a carierei absolvenților. Acestea folosesc, de regulă, metode calitative, cum ar fi interviurile sau focus grupurile. Aceste cercetări sunt efectuate, de obicei, de către organizații de absolvenți constituite la nivelul universităților.

Rezultatele acestor studii și analize sunt, în general, folosite pentru:

- îmbunătățirea programelor de studii, în special în ceea ce privește conținutul acestora;
- realizarea de comparații interinstituționale, de tip benchmarking;
- pentru elaborarea de politici publice sau strategii care să faciliteze tranziția de la educație la viața profesională (destul de rar, însă).

Raportul constată că rezultatul acestor studii se utilizează doar intern, la nivelul universităților, sau în relațiile instituționale dintre acestea, în ciuda faptului că resursele implicate în procesul de realizare a acestor studii provin cel mai adesea din surse publice.

Polonia, nu are un sistem specific de urmărire a parcursului studenților după absolvire. Informațiile privind absolvenții de învățământ superior și parcursul profesional al acestora poate fi urmărit doar prin intermediul cercetărilor statistice la nivel național care vizează, în general, piața forței de muncă. Potrivit practicilor și normelor statistice europene, convenite cu Eurostat, Polonia realizează periodic studiul privind situația forței de muncă (similar studiului AMIGO realizat în România de Institutul Național de Statistică). Prin intermediul acestui studiu pot fi identificate date socio - demografice privind nivelul de educație și de ocupare al persoanelor și pot fi extrase informații generale specifice privind absolvenții de învățământ superior. O altă similitudine cu situația existentă în prezent în România, este prevederea legală, în vigoare din anul 2011, ca universitățile din Polonia să își dezvolte sisteme interne proprii de urmărire a parcursului profesional al absolvenților.

Bulgaria, nu are un sistem implementat la nivel național de urmărire a parcursului profesional al absolvenților de învățământ superior. Cu toate acestea, universitățile trebuie să dețină sisteme interne proprii de monitorizare a absolvenților, potrivit prevederilor legale.

Cehia deține două surse de informații privind acest subiect:

- registrul matricol unic al studenților înmatriculați în universitățile din această țară, care permite, pe baza datelor administrative monitorizarea parcursului educațional, al gradului de absolvire sau al abandonului educațional, însă nu conține informații privind angajarea absolvenților;
- Centrul pentru Politici Educaționale, de la Universitatea Carol din Praga - realizează sondaje periodice, ce folosesc chestionare online, adresate absolvenților.

Ungaria a înființat o linie dedicată de finanțare pentru Programul de Monitorizare a Carierei absolvenților de învățământ superior, care face parte din sistemul de finanțare prin fonduri structurale nerambursabile, asigurat de Uniunea Europeană. În cadrul acestui Program, universitățile raportează la nivel central datele colectate de la absolvenți prin intermediul unor chestionare online, chestionare care sunt personalizate de fiecare universitate în parte în funcție de nevoile specifice. Programul este coordonat la nivel național de o Agenție a Ministerului Educației, care stabilește structura metodologiei și a instrumentelor (chestionare de regulă) folosite pentru colectarea datelor la nivel național.

Agenția urmărește aplicarea și raportarea regulată de către universități a datelor colectate, întreține și asigură funcționarea bazelor de date și elaborează periodic studii la nivel național privind situația absolvenților de învățământ superior.

Universitățile participă la proiect și au libertatea de a adăuga itemi personalizați în chestionarele elaborate, în funcție de nevoile specifice și de a elabora propriile studii și analize, în funcție de datele colectate și nevoile de informare proprii.

8. Concluziile generale și recomandările formulate de auditorii publici externi, în urma misiunii de audit al performanței

La nivel central, au fost dezvoltate o serie de aplicații informatice, baze de date, care au vizat, în principal, îmbunătățirea corelației sistemului de învățământ superior cu piața muncii, managementul administrativ privind fundamentarea politicilor și strategiilor publice în domeniu și finanțarea învățământului superior și care, prin natura informațiilor conținute și a rapoartelor furnizate, pot contribui la creșterea inserției absolvenților pe piața muncii.

În general, dezvoltarea unor astfel de aplicații s-a realizat în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri externe nerambursabile fiind rezultatul unor acțiuni de tip pilot, în cadrul cărora au fost implicate un număr relativ restrâns de universități care au desfășurat activitățile specifice, în special în perioada de sustenabilitate, realizându-se prin contribuția voluntară a acestora.

Deși rezultatele obținute au fost promițătoare, ulterior finalizării proiectelor nu au fost identificate întotdeauna resursele financiare și posibilitățile reale pentru extinderea și menținerea acestor activități la nivel național, situație în care nu se poate vorbi despre crearea și funcționarea unor baze de date naționale care să asigure existența unor instrumente adecvate de sprijin a inserției pe piața muncii a absolvenților.

Urmare a prezentei misiuni de audit al performanței, s-au formulat următoarele **recomandări**:

1. Referitor la sistemele informatice pentru sprijinul absolvenților în găsirea locurilor de muncă implementate în cadrul entităților din structura Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice:

Având în vedere deficiențele constatate privind implementarea și exploatarea sistemelor informatice dezvoltate și implementate la nivel central (MENCS și UEFISCDI) și pentru eficientizarea investițiilor efectuate și a activităților ce depind în mod direct de aceste sisteme sau indirect de statisticile pe care le generează, se formulează următoarele recomandări:

- actualizarea *Regulamentului de alocare a codului matricol individual, precum și conținutul informațiilor care vor fi scrise în Registrul matricol unic al universităților din România* și aprobarea acestuia conform prevederilor legale;
- elaborarea unor proceduri operaționale privind modul de urmărire a respectării de către universități a clauzelor contractuale;
- identificarea utilizării unor mecanisme unitare care să conducă la popularea bazei de date a RMU, inclusiv cu studenții aferenți sectorului privat al SIS, pentru toate ciclurile de studii;
- analiza oportunității interconectării sistemelor informatice dezvoltate și implementate la nivelul MENCS și instituțiilor aflate în coordonare/subordonare/autoritate astfel încât să se asigure eliminarea redundanței introducerii datelor;
- efectuarea demersurilor necesare pentru realizarea interconectării, bazelor de date gestionate la nivel central (MENCS și UEFISCDI) cu cele gestionate de către entitățile aflate în subordinea/ coordonarea/sub autoritatea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Ministerului Finanțelor Publice, pentru urmărirea modului în care sunt îndeplinite obiectivele asumate de România în cadrul Strategiei Europa 2020;
- elaborarea și implementarea unei proceduri privind exploatarea unitară a sistemelor informatice utilizate la nivel central și bazate pe evidența analitică a resurselor umane și materiale aferente SIS;
- efectuarea demersurilor necesare pentru asigurarea unei bune vizibilități în mediul virtual al sistemelor informatice privind promovarea SIS Românesc și inserția pe piața muncii a absolvenților;

- efectuarea unor analize privind necesitatea și oportunitatea utilizării rețelei RoEduNet pentru asigurarea suportului logistic necesar infrastructurii de comunicații, precum și efectuarea demersurilor necesare creării cadrului legal care să conducă la o exploatare optimă a acestei rețele;
- efectuarea demersurilor necesare pentru înregistrarea în evidența contabilă a MENCS și UEFISCDI, ca imobilizări necorporale, a sistemelor informatice create, precum și respectarea prevederilor legale privind cheltuielile ulterioare și ajustările pentru depreciere.

Cu privire la aplicația informatică RNCIS gestionată la nivelul Autorității Naționale pentru Calificări, elaborată și implementată în cadrul proiectelor DOCIS și DECIS, MENCS va efectua demersurile necesare și va dispune măsurile care se impun, în vederea:

- exploatării și utilizării eficiente a RNCIS, astfel încât informațiile referitoare la calificări să poată fi accesibile într-un mod facil, coerent, transparent și în funcție de criterii simple și complexe;
- elaborării și adoptării unor standarde în baza cărora să fie dezvoltate calificările, astfel încât, prin intermediul RNCIS, să se poată asigura conformitatea competențelor dobândite în învățământul superior cu cele solicitate de ocupațiile existente în Clasificarea Ocupațiilor din România;
- reanalizării rezultatelor obținute în cadrul proiectului DECIS și identificării posibilităților de valorificare a acestora la nivelul ANC, universități și/sau alte instituții implicate în procesul de validare din domeniul educației și învățământului.

2. Referitor la Stagiile de practică – factor de stimulare a inserției absolvenților pe piața forței de muncă:

MENCS va efectua demersuri către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în vederea analizării posibilităților de modificare/completare a cadrului legal privind activitățile de internship.

3. Referitor la *Centrele de consiliere și orientare în carieră*:

- Analiza și evaluarea situației centrelor de carieră la nivel universitar; Analiza gradului în care centrele de carieră de la nivel universitar își pot extinde consilierea în mediul preuniversitar;
- Definirea clară a surselor de finanțare pentru activitățile de consiliere în carieră și pentru acoperirea costurilor de formare și perfecționare pentru consilierii de carieră;
- Organizarea din perspectivă profesională, a serviciilor de consiliere și orientare de carieră din România, într-o structură omogenă și angrenată, care să respecte aceleași standarde și aceleași principii;
- Corelarea legislației existente, astfel încât serviciile de consiliere de carieră de la nivelul școlilor generale, liceelor și universităților să fie corelate cu cele din serviciile de ocupare (AJOFM, ANOFM), pentru a răspunde eficient nevoilor clienților (elevi, studenți, persoane neocupate) în raport cu nevoile pieței muncii;
- Realizarea unui registru național al centrelor de consiliere și al experților în consiliere care îndeplinesc criteriile minimale de profesionalism;
- Evaluarea periodică a serviciilor de consiliere și orientare, precum și a specialiștilor din serviciile suport după criterii transparente, clare și unitare;
- Elaborarea de proceduri operaționale unitare necesare centrelor de consiliere la nivel universitar care să stea la baza elaborării procedurilor specifice la nivel instituțional.

9. Măsurile luate de conducerea entității auditate în timpul misiunii de audit al performanței

În timpul misiunii de audit al performanței a fost înregistrat în contabilitate sistemul informatic BDNIS.

10. Punctul de vedere al conducerii entității auditate cu privire la aspectele constatate în urma misiunii de audit al performanței

Reprezentanții entității nu au formulat observații privind conținutul prezentului raport și au apreciat că aspectele consemnate și recomandările formulate conduc la îmbunătățirea utilizării fondurilor publice în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate.